

3.

Franc Kos:

Iz zgodovine devinskih gospodov.

1. Prva doba.

Ob najsevernejšem delu Jadranskega morja stoji slovenska vas Devin. Tu je živela v srednjem veku plemenita rodovina, ki se je po tem kraju imenovala.

Prvi nam znani član te rodovine je bil Diethalm (Dieltamus). Prepiral se je z občino mesta Trsta zaradi mej med svojim gospostvom in tržaško zemljo. Tržačanje so mu predbacivali, da je prestopil svoje meje ter napadel Tržaško okolico, Diethalm pa je trdil, da so Tržačanje puštošili njegovo zemljo. Da bi prepir poravnali, sta se obe stranki dne 21. junija leta 1139. sešli v določenem kraju. Tržaški oskrbnik Ripald je s pomočjo dvanajstih mož, ki so se dobro spominjali stare meje, dokazal, da se tržaška zemlja razprostira do črte, ki gre od kamenoloma pri Sestljanski luki proti Lonjeru mimo javne ceste pa do onostran Vene. Ne Diethalm in ne kdo drug nima nobene pravice do pašnikov, gozdov in vsega, kar je med to mejo in morjem. Ako ima kdo kaj med temi mejami, je dobil od Tržaškega mesta.¹

Za Diethalmom se leta 1166. omenja Štefan iz Devina. Kot fevdnik Oglejske cerkve je bil takrat blizu Ogleja za pričo, ko je patriarh Ulrik naznanil, da je tržaški škof Bernard podelil samostanu sv. Marije pri Ogleju desetino v Izoli.² Istega leta je bil rečeni Štefan v Ogleju za

¹ Kos, Gradivo, IV, št. 148. Tam je tudi povedano, kje so Sestljan, Lonjer in Vena. — ² Isti, št. 485. Izola je blizu Kopra.

pričo, ko je patriarh Ulrik potrdil daritev svojega fevdnika, goriškega grofa Engelberta II., ki je podelil svojo odvetniško pravico, katero je imel do opatije sv. Marije pri Ogleju, ondotni opatici in njenim sestram.¹ — Kakor se je Diethalm iz Devina prepiral s Tržaško občino, tako Štefan z belinjskim opatom Witmarjem. Prvi je imel svojega nasprotnika na jugovzhodu, drugi na jugozapadu. Štefan se je nazadnje leta 1188. v Ogleju pogodil z opatom tako, da je dobil neko desetino v vasi, Meretto imenovani, blizu Palmanove, zato pa odštél opatu nekoliko mark ter dobil zagotovilo, da se mu izroči kak drug izpraznjen fevd Belinjske cerkve. S to pogodbo so bili zadovoljni Štefanova soproga Adelmuda ter njegovi sinovi Konon, Odalskalk, Henrik in Hugon.²

Prvi izmed navedenih sinov je bil Konon. Bil je leta 1206. kot priča navzočen v Strassburgu na Koroškem, kjer je krški škof Walther sklenil neko pogodbo z goriškim grofom Engelbertom III. Ta je takrat podelil Krški cerkvi 20 mark dohodkov po nekaterih vaseh zahodne Koroške.³ Lahko si mislimo, da je Konon prišel kot spremljevalec goriškega grofa v Strassburg.

Kononov brat Odalskalk se večkrat omenja med letom 1188. in 1249. Kakor Konon je tudi on včasih spremljal goriškega grofa Engelberta III., tako leta 1201., ko je bil ž njim dne 30. novembra v Beljaku skupaj. Takrat se je goriški grof kot odvetnik Milštatskega samostana odrekel pravici do odvetniškega modija,⁴ katerega je dobival od menihov zato, ker so mu ti izplačali 40 mark breških novcev.⁵ Drugikrat dobimo Odalskalka v družbi istrskega mejnega grofa Henrika, ko je ta leta 1223. dne 25. januarja v Blagovni vzhodno od Celja volil cerkvi v Diessenu na Bavarskem šest kmetij na Slapu blizu Vipave.⁶

Ko so Koprčanje delali patriarhu Bertoldu in goriškemu grofu Majnhardu III. krivico, sta se ta dva dne

¹ Isti, št. 486. — ² Isti, št. 754. — ³ Jaksch, Mon. Car., I, 301, n. 412. — ⁴ Modij se je zvala neka mera za žito. Misliti nam je tu na modij žita. — ⁵ Jaksch, Mon. Car., III, 592, n. 1512. — ⁶ Schumi, Urkundenb., II, 33, n. 43.

13. januarja leta 1238. v Vipavi med seboj pogodila tako, da bode grof podpiral patriarha z vsemi močmi zoper Koprčane zato, da ta doseže svojo pravico. Grof obljubi, da ne sklene nobene pogodbe s koprskimi meščani, ako se ti niso prej pomirili s patriarhom. A tudi ta se zaveže, da se ne bode pogajal s Koprčani, ako bi ti ne popravili krivic, katere so naredili rečenemu grofu. Nekateri ministeriali, med njimi patriarhov ministerial Odalskalk iz Devina („Utschalculus de Duwino“) so prisegli, da bodo skrbeli za veljavnost te pogodbe.¹

Ko se je cesar Friderik II. meseca marca leta 1239. mudil v Padovi, je med drugim razsodil neki prepir med tirolskim grofom Albertom in freisinškim škofom Konradom. Med pričami se takrat omenjajo goriški grof Majnhard, Odalskalk iz Devina („Uscalculus de Dewin“) in Ulrik iz Rihenberga.² Nekaj let pozneje, dne 3. decembra leta 1244. je bil Odalskalk iz Devina („Vlschalculus de Dvino“) v gradu Mohovu blizu Trsta, kjer je tržaški škof Ulrik obljubil goriškemu grofu Majnhardu III., da mu podeli kak fevd, kadar bode izpraznjen. Med pričami se omenja tudi Ulrik iz Rihenberga.³ Iz naštetih slučajev je razvidno, da je Odalskalk večkrat spremljal goriškega grofa Majnharda III. po njegovih potih.

Viljem de Fontana bona je imel več posestev, pravic in podložnikov po Istri, začenski pri Štivanu blizu Devina na Krasu. Vse to je dne 21. januarja leta 1249. prodal goriškemu grofu Majnhardu za 1200 liber veronskih parvulov, in sicer tako, da plača ta prvo polovico svote o sv. Petru, drugo pa o božiču. Ta kupčija se je izvršila v Ragogni na Furlanskem. Med pričami se omenja Odalskalk iz Devina („Wolxalchus de Dewino“), med poroki pa Ulrik iz Rihenberga.⁴ Prijateljstvo med Odalskalkom iz Devina („Vlschalckhen von Tibein“) in Ulrikom iz Rihenberga je vplivalo na to, da sta rečena moža leta 1249. sklenila, da

¹ Archeografo Triestino, N. S., XI, 402, n. 19. — ² Huillard-Bréholles, Hist. Friderici sec., V, 281, — ³ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju.

se Ulrikova hči omoži z Odalskalkovim sinom Biakvinom („Biaquin“).¹

Leta 1252. je bil Odalskalk že mrtev. Njegov sin Biakvin je bil solnograškemu nadškofu dolžan 20 mark srebra. Ortenburški grof Herman je dne 21. decembra leta 1252. prevzel poroštvo, da se dolg izplača do prihodnjih binkošti.²

Eden izmed Odalskalkovih bratov je bil Hugon I. Omenja se prvič leta 1188., pozneje pa še leta 1223. in 1224. Kakor njegov prednik Diethalm se je tudi on prepiral s Tržaško občino zaradi mej med njuno zemljo. Nazadnje postavita obe stranki svoje razsojevalce, ki so dne 6. novembra leta 1223. razglasili svojo rzsodbo, ki se je ujemala z rzsodbo iz leta 1139. Tržaška občina naj obdrži vse to, kar je že nekdej imela zahodno od meje, ki gre od kamenoloma pri Sestljanu proti Lonjeru poleg javne ceste, potem proti gori (Veni) in odtod navzdol do morja. Ako bi bil na tej meji kak vinograd, naj se uniči. Hugon in njegovi ljudje ne smejo požigati logov in gozdov nad in pod opisano mejo ali pa jih še celo sekati in uničevati. Hugon naj ima in uživa vse to, kar je imel že od starih časov sem.³

Ko sta goriška grofa Majnhard II. in njegov nečak Majnhard III. dne 21. maja leta 1224. odstopila oglejskemu patriarhu Bertoldu pet kmetij v Ročinju, je bil med drugimi tudi Hugon iz Devina za pričo.⁴

V sredi 13. stoletja sta živela Ulrik I. in Štefan II. iz Devina. Ni mi znano, kako sta bila v sorodstvu s prej naštetimi Devinci ali pa s pozneje navedenimi. Ko je rimski cesar Friderik dne 20. aprila leta 1249. potrdil štajerskim ministerialom in provincialom njih pravice, se v dotični listini navaja tudi Ulrik iz Devina („Vlricus de Tewino“).⁵ Štefan iz Devina se omenja kot priča v neki listini, izdani

¹ Cod. B 534, f. 342 v Državnem arhivu na Dunaju. — ² Jaksch, Mon. Car., IV, 417, n. 2513. — Ortenburg na zahodnem Koroškem. — ³ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1223. — ⁴ Archeogr. Triest., N. S., XI, 397, n. 15. — Ročinj, vas jugozahodno od Tolmina. — ⁵ Winkelmann, Acta, 362.

v Čedadu dne 12. maja leta 1252. Takrat je patriarh Gregor obljubil goriškemu grofu Majnhardu III., da se hoče ravnati po razsodbi, katero je že njegov prednik Bertold potrdil.¹

Rudolf I. iz Devina se večkrat navaja v dobi od leta 1252. pa do leta 1263. Kaže se, da so si Rudolf iz Devina ter Konon in Biakvin iz Momjana lastili pravico do odvetništva po nekaterih vaseh in posestvih na Krasu, katere so koroški vojvoda Bernard ali pa njegovi predniki podarili Rožaškemu samostanu. Ta posestva so bila v Sežani, Žirjah, Pliskovici, Merčah, Padežu, Križu, Šepuljah, Skopem, Utovljah, Dobravljah, Godnjah, Selih, Gorjanskem in še v nekaterih drugih krajih. Vojvoda Bernard izjavlja, da niso ne on in ne njegovi predniki podelili odvetništva po teh vaseh rečenim osebam, pač pa Rožaškemu samostanu. Dotična listina je bila izdana dne 29. avgusta leta 1252.²

Omenil sem že, da je ortenburški grof Herman dne 21. decembra leta 1252. prevzel poroštvo za Biakvina iz Devina zaradi nekega dolga, katerega je bilo treba plačati solnograškemu nadškofu. Istega dne sta v istem kraju, namreč v Sovodnju na Koroškem, prevzela poroštvo brata Rudolf in Kolon iz Roža za Rudolfa iz Devina („de Dewino“) nasproti solnograškemu nadškofu zaradi sto mark srebra.³ Dva dni pozneje je goriški grof Majnhard III. postavil za poroka Rudolfa iz Devina („de Dewin“) in še nekatere druge gospode nasproti bamberskemu škofu Henriku, kateremu je bil dolžan sto mark srebra.⁴ Dne 26. decembra istega leta so Rudolf iz Devina in trije drugi gospodje obljubili solnograškemu nadškofu, da rešijo do prihodnje pustne nedelje neka posestva Solnograške cerkve, katera so bila Henriku iz Svibnega zastavljena za 400 mark penězov.⁵

Ko je umrl tirolski grof Albert IV., je njegov zet, goriški grof Majnhard III., podedoval del njegovih posestev. Napotil se je v Meran na Tirolsko, da bi prevzel tista po-

¹ Schumi, Urkundenb., II, 144, n. 186. — ² Jaksch, Mon. Car., IV, 409, n. 2497. — Momjan, vas v severni Istri. Druge vasi so blizu Sežane — ³ Jaksch, Mon. Car., IV, 419, n. 2515. — Rož, nekdanji grad v Rožni dolini na Koroškem. — ⁴ Jaksch, Mon. Car., IV, 421, n. 2518. — ⁵ Schumi, Urkundenb., II, 155, n. 197. — Svibno blizu Rateč na Dolenjskem.

sestva, katera so bila v pogodbi z dne 10. novembra leta 1254. njemu prisojena. Spremljal ga je Rudolf iz Devina.¹

Takratnemu oglejskemu patriarhu Gregorju so njegovi nasprotniki napravili razne krivice, kar pa Rudolfu iz Devina ni bilo všeč in zato je dne 8. marca leta 1257., ko se je patriarh mudil pred Devinom, prisegel, da se hoče ravnati po njegovih ukazih.² Dne 26. oktobra leta 1260. je odstopil patriarhu svoje fevde, katere je imel od Oglejske cerkve.³ Ni mi treba povdarjati, da jih je nato zopet dobil v fevd.

Dne 29. decembra leta 1263. je tržaški škof Arlong posvetil cerkev sv. Ivana in Pavla, katero so nekoliko prej postavili v Miljah blizu Trsta. Te slavnosti se je udeležilo mnogo ljudi, med njimi tudi Rudolf iz Devina.⁴

2. Hugon II. in njegovi sinovi.

Za Rudolfom I. iz Devina je sledil njegov sin Hugon II., ki se prvič omenja že leta 1252.⁵ Kakor njegov oče je bil tudi on navadno na strani goriških grofov. Ti so se večkrat vojskovali s patriarhi, potem ž njimi sklenili mir ali pa premirje, a kmalu nato začeli ž njimi nove boje.

Dne 5. junija leta 1265. se je patriarh Gregor v Korminu pogodil z grofoma Majnhardom IV. in Albertom II. tako, da naj od obeh strani postavljena razsojevalca upoštevata vse krivice, katere so si drug drugemu napravili. Na obeh straneh je mnogo plemenitašev prevzelo poroštvo, nekateri za patriarha, drugi za rečena grofa, da se to zgodi, kar bodeta razsojevalca določila. Za goriška grofa je med drugimi prevzel poroštvo Hugon iz Devina.⁶ Ni še leto preteklo, je že patriarh Gregor sklenil dne 14. februarja leta 1266. v Čedadu novo pogodbo z goriškim grofom Albertom, ki je to storil tudi v imenu svojega brata Majnharda. Obljubili so drug drugemu prijateljstvo in podporo

¹ Hormayr, *Beyträge zur Gesch. Tirols*, I b, 229, n. 100. — ² Archiv f. Kunde österr. Geschichtsqu., XXI, 397, n. 223. — ³ Cod. R 80, f. 46 v Državnem arhivu na Dunaju — ⁴ Kandler, *Cod. dipl. Istr. ad a. 1263.* — ⁵ Listina z dne 27. dec. 1252: „Hugonem filium Rudolphi de Dewino“. (Jaksch, *Mon. Car.*, IV, 430, n. 2529.) — ⁶ *Archeogr. Triest*, N. S., XII, 36, n. 37.

v slučaju potrebe. Ako bi grof Albert prelomil svojo obljubo, mora plačati tisoč mark oglejskih novcev. Za to svoto so razni plemenitaši prevzeli poroštvo, med njimi tudi „Hugo de Dewino“.¹ Mir je trajal le malo časa. Prišlo je tako daleč, da sta goriška grofa ujela in zaprla patriarha Gregorja. Ko je ta leta 1269. umrl, so nekateri plemenitaši, med njimi tudi Hugon iz Devina, dne 11. novembra blizu Kormina prisegli v imenu goriških grofov Alberta in Majnharda, da ne prelomijo premirja do prihodnjega sv. Jurija.² Dne 2. aprila leta 1271. sta goriška grofa Majnhard in Albert v Medeji izvolila osem mož, med njimi tudi Hugona iz Devina, Oglejski kapitelj pa tudi osem, ki naj bi postavili ogrskega kralja Štefana in bavarskega vojvoda Henrika za razsojevalca v vseh prepirih od leta 1251. pa do takrat.³

Ko je leta 1273. postal Rajmund della Torre oglejski patriarh, se je hotel pomiriti z goriškim grofom Albertom. Med 18. in 27. avgustom leta 1274. so v Čedadu sklenili mirovno pogodbo, v kateri se omenja tudi Hugon iz Devina.⁴ Kmalu so nato nastale nove razprtije, katerim je sledila nova mirovna pogodba dne 25. februarja leta 1275., sklenjena v Čedadu. Monflorit iz Pulja in Hugon iz Devina naj bi zasedla Kormin, zaradi katerega se je patriarh prepiral z goriškim grofom.⁵ Koprski meščanje kot zavezniki goriškega grofa obljubijo dne 12. februarja rečenega leta, da hočejo Monflorita in Hugona podpirati zato, da se prej sklene mir med patriarhom in grofom.⁶ Dve leti pozneje so Walterbertold iz Spilimberga in Ivan de Zuccola kot patriarhova posredovalca ter Hugon iz Devina in Henrik iz Pazina kot posredovalca grofa Alberta sklenili mir med patriarhom in goriškim grofom.⁷

Zoper Hugona iz Devina so se pri papežu Nikolaju III. pritožili opat in menihi samostana v Belinji. Trdili so, da

¹ Archeogr. Triest., N. S., XII, 39, n. 38. — ² Fontes rer. Austr., Dipl., I, 100, n. 89. — ³ Archeogr. Triest., N. S., XII, 43, n. 40. — Medea, jugozahodno od Kormina. — ⁴ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1274. — ⁵ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1275. — ⁶ Insert v listini z dne 25. februarja 1275. (Kandler, Cod. Istr.) — ⁷ Ann. Foroiul. ad a. 1277. (MG. SS., XIX, 200.) — Spilimbergo blizu Taljamenta na Furlanskem.

se je Hugon polastil posestev Štivanske cerkve, katera spada pod rečeni samostan, v tistem času, ko je bil samostan brez opata. Tudi si po krivici lasti varuštvo in odvetništvo čez omenjeno cerkev, ko trdi, da je njen patron. Nato je papež dne 12. aprila leta 1279. ukazal castellskemu škofu v Benetkah, da naj preišče to zadevo ter ukrene, kar bi bilo potrebno.¹

Hugon iz Devina je večkrat nadlegoval prebivalce, posebno trgovce, ki so hodili po cesti, ki je vodila iz Trsta proti Tržiču blizu Devina. To je bilo v veliko škodo oglejskemu patriarhu Rajmundu. Zato sta tirolski grof Majnhard in pa Gerard de Camino razsodila med patriarhom in Hugonom, da ta ne sme na imenovani cesti uvajati nobenih novotarij ter ne nadlegovati popotnikov.²

Dne 26. marca leta 1281. je Hugon iz Devina, ko se je mudil v Čedadu, pooblastil Dietrika iz Momjana, da izroči neko razsodbo koroškega vojvoda Ulrika, ki se nanaša nanj (na Hugona) in na ranjkega Monflorita iz Pulja, oglejskemu patriarhu Rajmundu.³

Hugon iz Devina je bil večkrat v družbi goriškega grofa Alberta II. in njegovega sina Henrika II., tako dne 27. maja leta 1286. na Vogrskem pri Gorici, ko sta vojvoda prepustila samostanu sv. Marije pri Ogleju odvetniško pravico po nekaterih furlanskih vaseh.⁴ Deset dni pozneje je bil Hugon z grofom Albertom in drugimi gospodi v Štivanski cerkvi pri Devinu, kjer se je naznanilo, da goriški grof da svojo hčer Klaro v zakon slavonskemu vojvodu Andreju.⁵ V navzočnosti grofa Alberta je Hugon dne 23. februarja leta 1287., ko se je mudil v Gorici, prodal neka svoja posestva blizu Taljamenta nekemu Kvonciju iz Čedadu.⁶ Eno leto pozneje, dne 4. februarja je bil skupaj z grofom Albertom v Ljubljani, kjer je bilo še mnogo drugih gospodov zbranih.⁷ Ko je krški grof Ivan obljubil goriškemu

¹ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1290, kjer se listina pripisuje papežu Nikolaju IV. — ² Bianchi, Thesaurus, 358, n. 1246. — ³ Archeogr. Triest., N. S., XIX, 265, n. 4. — Cod. B 543, f. 293'. — ⁴ Archeogr. Triest., N. S., XII, 66, n. 51. — ⁵ Archeogr. Triest., N. S., XIX, 267, n. 7. — ⁶ Pagine Friulane, XVII, 30. — ⁷ Fontes rer. Austr., Dipl., I, 228, n. 57.

grofu Albertu in njegovemu sinu Henriku svojo pomoč, kar se je zgodilo v Gorici dne 25. novembra leta 1292., sta bila za pričo med drugimi Hugon iz Devina in njegov notar Albert.¹

V severni Istri je vas Momjan, kjer so živeli gospodje, ki so se zvali po ondotnem gradu. Povedal sem že, da sta Konon in Biakvin iz Momjana bila sovrstnika Rudolfa I. iz Devina. Biakvin je imel sina Ulrika, ki je dne 13. julija leta 1295. v svoji oporoki postavil Hugona iz Devina za svojega prokuratorja v slučaju smrti.²

V zadnjih letih svojega vladanja se je patriarh Rajmund zopet zapletel v vojno z goriškima grofoma Albertom II. in Henrikom II., ki sta mu vzela več istrskih mest. Ko so leta 1296. dne 3. septembra v Čedadu sklepali mir, so določili, da naj patriarh iznova dobi dotična mesta, a obenem naj povrne grofoma gradove, katerih se je bil polastil. Ta rzsodba ni vezala Hugona iz Devina, čeprav je skupno z grofom Henrikom mnogo zakrivil proti patriarhu in njegovim ljudem.³

Po smrti patriarha Rajmunda je postavil Oglejski kapitelj grofa Henrika za generalnega kapitana za tisti čas, dokler ni izvoljen nov patriarh. Leta 1299. dne 8. aprila je bil Hugon iz Devina v Ogleju za pričo, ko so oglejski kanoniki obljubili grofu Henriku kot generalnemu kapitanu, da bodo oglejski gradovi zanj odprti.⁴ Papež Bonifacij VIII. je še istega leta postavil novega patriarha. To je bil Peter Gerra, ki je ortenburškega grofa izbral za generalnega kapitana, kar pa goriškemu grofu Henriku ni bilo prav. Ker je pa Peter Gerra že leta 1301. umrl, je goriški grof delal na to, da bi iznova postal generalni kapitan. Oglejskemu kapiteljnu je obljubil dne 29. junija rečenega leta, da bi ga branil kot generalni kapitan pred vsakim nasprotnikom. Pri tej priložnosti sta bila za pričo Hugon iz Devina in njegov sin Rudolf.⁵ Šest dni pozneje so prišli v Campo-

¹ Mitt. des Instit. f. österr. Geschichtsforschung, XXII, 636, n. 5. — ² Minotto, Acta et diplomata, I^a, 44. — ³ Archeogr. Triest., N. S., XII, 80, n. 61. — ⁴ Rubeis, Mon. eccl. Aquil., col. 803. — ⁵ Archeogr. Triest., N. S., XII, 282, n. 3.

formio cerkveni in posvetni velikaši Oglejske cerkve, med katerimi je bil tudi Hugon iz Devina. Goriški grof Henrik je bil iznova enoglasno izbran za generalnega kapitana.¹ Mesec pozneje (dne 5. avgusta) se je grof Henrik mudil v Korminu, kjer mu je Oton s štajerske Planine (Muntparis) obljubil, da mu hoče zvesto služiti zoper ortenburškega grofa. Med pričami, ki se v dotični listini omenjajo, je bil tudi Hugon iz Devina.²

V tistem času so se Hugon iz Devina in njegovi pomočniki vojskovali z Musattom iz Čedad, ki je bil takrat patriarhov kapitan v Postojni. Ta se je dne 8. julija leta 1301. združil z Ludovikom iz Villalte, kateremu je obljubil, da mu hoče odpreti Postojno; Ludovik se je pa zavezal, da ga hoče varovati vsake škode, ako bi prihodnji patriarh ali pa Oglejski kapitelj začel zoper njega (zoper Musatta) vojno zato, ker se vojskuje s Hugonom iz Devina.³

Hugon iz Devina je stopil tudi z Benečani v dotiko. Imel je prepire s Poreško občino, ki je bila pod beneško oblastjo, in zato je poslal meseca aprila leta 1304. svojega poslanca, sodnika Matevža, v Benetke. Zahteval je, da bi beneška vlada poslala v Poreč svojega zastopnika, ki naj bi preiskal prepirno zadevo. Tudi je Hugon želel dobiti od Benečanov posojilo v znesku 8000 liber na svoj dac, katerega je pobiral na Reki. Dožd mu ni ugodil v nobeni točki.⁴

Osem let pozneje (dne 10. septembra leta 1312.) je vsled prošnje Rudolfa II., sina Hugona II., in njegovega nečaka Nasinguerra⁵ goriški grof Henrik prepustil vse

¹ Archeogr. Triest., N. S., XII, 285, n. 5. — Campoformio blizu Vidma na Furlanskem. — ² Schumi, Archiv, II, 256, n. 51. — ³ Archeogr. Triest., N. S., XII, 288, n. 6. — Villalta, grad med Vidmom in S. Danielom na Furlanskem. — ⁴ Minotto, Acta et dipl., I^a, 54. — ⁵ V neki listini z dne 5. januarja leta 1314. (Državni arhiv na Dunaju) stoji: „domino Nasiguerre nepoti suo“ in pa „Nasinguerra et Ugo de Duino . . . predicti domini Rudolphi patru eorum“. Rudolf je bil tedaj stric Nasinguerrov in Hugonov. Tega Hugona ne smemo zamenjati z Rudolfovim očetom, Hugonom II. — V neki listini z dne 10. septembra leta 1312. čitamo, da je bil Nasinguerra Rudolfov „fratruelis“ („ . . . dominus Rudolfus, presente, volente et consenciente Nassinguerra fratruelle suo“.)

mitnice, dac in dohodke mesnic na Reki za šest let od sv. Mihaela naprej v najem Nikolaju, Albertovemu sinu iz Benetek. Rudolf je pri tej priložnosti v navzočnosti svojega nečaka obljubil zase in za svojega sina Hugolina, da ne bode v teh šestih letih vznemirjal rečenega Nikolaja v njegovi posesti. Matevž, sodnik na Reki, in Wulfin, kapitan v Devinu, sta obljubila grofu, da mu hočeta odstopiti Reko in grad Devin ter ga smatrati za svojega gospoda, ako bi Rudolf ali pa njegovi dediči prelomili dano obljubo.¹

Da so devinski gospodje imeli takrat Reko v svoji oblasti, je razvidno iz naslednje notice. Leta 1300. je Hugon iz Devina dovolil Zatiškemu samostanu, da sme vsako leto po 50 tovorov soli in šest tovorov olja iz njegovega mesta Reke brez kake carine in mitnine prenašati na svoj dom.²

Hugon in njegov sin Rudolf II. sta imela nekoliko posestev blizu Cerknice na Notranjskem. Leta 1307. sta prodala Henriku Gralandu, vicedomu na Kranjskem in v Slovenski marki, štiri vasi, namreč Unec, Ivanje selo, Novo vas in „Smogew“ za 500 mark šilingov.³

Hugon iz Devina je leta 1308. kot ministerial goriškega grofa Henrika izgubil milost svojega gospoda. Zato je bil obsojen, da je moral bivati na gradu Premu na Notranjskem. Tu so mu bile določene meje, med katerimi se je smel gibati, loviti, jezdariti in se zabavati po svoji volji. Njegov sin Rudolf ga je preskrboval s hrano, obleko, konji in drugimi potrebščinami. Hugon ni smel brez grofovega dovoljenja razpolagati s svojimi gradovi, trgi in podložniki. Vsi njegovi podložniki in služabniki so s prisego obljubili, da bodo odslej služili le njegovemu sinu Rudolfu. Rečeni Hugon ni smel brez dovoljenja svojega sina in brez grofove vednosti zastaviti ali pa prodati nobenega gradu

Fratruelis zaznamuje navadno bratranca, včasih pa tudi bratovega sina, to je nečaka. Cf. Dieffenbach, Gloss. lat.-germ. med et inf. aetatis, v. fratruelis. — ¹ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju — ² Schumi, Archiv, II, 251, n. 34. — Zatičina na Dolenjskem. — ³ Cod. B 534, f. 326'. — Unec, Nova vas in Ivanje selo so blizu Rakeka na Notranjskem. Namesto „Smogew“ ima en vir „Znogor“, eden pa „Sinegor“. Najbrže je to vas Zagon pri Postojni.

ali pa posestva. Pa tudi njegov sin Rudolf ni smel tega storiti brez očetovega dovoljenja. Ako bi med njima nastal prepir, bi morala oba priti pred grofa, ki bi med njima razsodil. Hugon se je moral odreči vsej svoji lastnini in vsem svojim fevdom, in vse to je sedaj dobil njegov sin Rudolf. Izvzeto je bilo le to, kar je šlo otrokom Rudolfovega brata Henrika, in pa to, kar je bilo obljubljeno Rudolfovi sestri Gerki. Hugon se je tudi moral odreči vsemu, kar je dobil v fevd od drugih gospodov ter te prositi, da naj dotične stvari dajo v fevd sinu Rudolfu. Vse to se je določilo v Podgradu v severni Istri dne 20. maja leta 1308.¹

Tu omenjeni Rudolf II. je bil tedaj sin Hugona II. iz Devina, in sicer brez dvoma njegov najstarejši sin, kajti njemu je goriški grof Henrik II. izročil tiste fevde, katere je prej imel njegov oče. Tudi v nekem drugem viru čitamo o Rudolfu, da je bil sin Hugona iz Devina.² Povedal sem že, da je ta Rudolf imel brata Henrika in sestro Gerko. Njegovemu sinu je bilo Hugolin ime, to je mali Hugon.³

¹ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. Cod. B 139, f. 3; f. 8; f. 16' in f. 28' tudi v Državnem arhivu na Dunaju. — ² Cod. R 80, f. 47' v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ Med devinskimi gospodi poznamo s Hugolinom in Hucecem vred devet Hugonov. Ti so: Hugon I., sin Štefana I., ki se omenja leta 1188. — Hugon II., sin Rudolfa I., ki se navaja leta 1252: „Hugonem filium Rudolphi de Dewino“. (Jaksch, Mon. Car., IV, 430.) — Hugon III., sin Hugona II., omenjen med drugim leta 1344: „Dominus Vgo quondam domini Vgonis de Duyno“. (Cod. R 80, f. 47'.) „Dominus Vgo de Duyno quondam alterius domini Vgonis.“ (Cod. R 80, f. 175'.) — Hugon IV., imenovan Hucec, sorodnik Jurija iz Devina in njegovih bratov, se navaja leta 1336. (Archeogr. Triest., N. S., XIV, 56, n. 129.) — Hugon V., sin Hugona IV., ki se omenja leta 1345: „Virum Hugonem qu. domini Hucezac de Duyno“. (Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1345.) — Hugon VI., imenovan Hugolin, sin Rudolfa II., omenjen leta 1312: „... ac filio suo Hugolino“ (sc. Rudolphi de Dvino). (List z dne 10. septembra 1312 v Drž. arhivu na Dunaju) — Hugon VII., nečak Rudolfa II. ter morda sin Henrika II. iz Devina. Navaja se leta 1314: „Ugo de Duino“ (List z dne 5. januarja l. 1314.) — Hugon VIII., sin Jurija iz Devina, omenjen med drugim v listini z dne 24. julija leta 1367. — Hugon IX., sin Hugona VIII., ki je leta 1399. umrl.

Znana sta nam dva Rudolfova nečaka, Nasinguerra in Hugon. Iz listine z dne 25. junija 1342. je razvidno, da je Rudolf imel brata Jurija.¹

Prvikrat se Rudolf II. iz Devina omenja leta 1296., ko sta se on in njegov oče Hugon vojskovala z oglejskim patriarhom Rajmundom. Zaradi tega je bil Rudolf s šestimi ščitonosci izobčen iz cerkve. Naslednjega leta dne 17. maja ga je čedadski dekan Bernard z dovoljenjem oglejskega patriarha osvobodil izobčenja, ko je Rudolf prisegel, da se hoče ravnati po cerkvenih ukazih.² Leta 1301. dne 29. junija je bil Rudolf s svojim očetom za pričo, ko je goriški grof Henrik obljubil Oglejskemu kapiteljnu, da bode kot kapitan Oglejske cerkve varoval njene pravice.³

Povedal sem že, da se je Hugon II. vojskoval z Musattom iz Čedada, ko je bil kapitan v Postojni. Pozneje je Musatt postal patriarhov kapitan v Tržiču blizu Devina. Rudolf iz Devina ga je smrtno sovražil in zato ga je dne 4. septembra leta 1304. umoril takrat, ko je bil Musatt s kraguljem na lovu.⁴ — Rudolf iz Devina je bil dne 21. februarja leta 1306. navzočen, ko so čete goriškega grofa Alberta požgale cerkev v Trivignanu.⁵

Leta 1307. meseca marca je bil Rudolf iz Devina za pričo, ko sta se Ulrik iz Rihenbergga in Henrik Graland v Gorici med seboj pomirila.⁶ Tudi je bil dne 11. junija v tem mestu, ko sta goriška grofa Henrik II. in Albert III. med seboj razdelila svoja posestva.⁷ Povedal sem že, da sta rečenega leta Rudolf in njegov oče Hugon prodala Henriku Gralandu štiri vasi pri Cerknici in pa, da je leta 1308. Rudolf prevzel posestva po svojem očetu Hugonu.

Ko se je koroški vojvoda Oton leta 1308. dne 6. julija v Sterzingu na Tirolskem pogodil z goriškim grofom Albertom III. zaradi mitnic po Furlanskem, na Krasu in

¹ V Državnem arhivu na Dunaju. — ² Pichler, Il castello di Duino, 164. — ³ Archeogr. Triest., N. S., XII, 282, n. 3. — ⁴ Ann. Foroiul. ad a. 1304. (MG. SS., XIX, 210.) — ⁵ Ann. Foroiul. ad a. 1306. (MG. SS., XIX, 212.) Trivignano, vas pri izlivu Nadiže v Ter. — ⁶ List. z dne 31. marca leta 1307. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List. z dne 11. junija leta 1307. v Državnem arhivu na Dunaju.

Koroškem, je bil tudi Rudolf iz Devina tam navzočen.¹ Istega leta pred 6. julijem ali pa nekoliko pozneje je bil v Welsbergu v Pusterski dolini za pričo, ko je goriški grof Henrik II. podelil samostanu v Neustiftu na Tirolskem tri dvore.² Naslednjega leta dne 20. julija se je mudil v Cucagni na Furlanskem, kar je razvidno iz neke listine goriškega grofa Henrika.³ Leta 1311. dne 12. avgusta je bil v Gorici, ko je goriški grof Henrik prodal Frideriku iz Villalte več posestev.⁴

Dve leti pozneje so se Rudolf iz Devina ter njegova nečaka Nasinguerra in Hugon prepirali z nekaterimi člani iz rodovine Villaltov. Leta 1313. dne 18. maja so trije razsojevalci izjavili, da naj Rudolf in njegova nečaka obdrže posestvo v Zuinu,⁵ nekatera druga posestva pa naj dobé Artrusin in njegovi bratje iz Villalte. Tudi naj prenehajo vsi prepiri med Hugonom iz Devina in Diethalmom iz Villalte ter naj izgube svojo veljavo vsa poročstva, ki so nastala vsled teh prepirov.⁶

Naslednjega leta meseca januarja je Rudolf zbolel. Ležeč v postelji je v svoji oporoki naročil svojemu nečaku Nasinguerru, da odstopi odvetništvo in vse pravice, katere je imel (Rudolf) v vasi Pierisu pri Tržiču, belinjskemu opatu Matiju. To je storil zato, ker mu je opat izpregledal vse krivice, katere je do takrat napravil cerkvi v Štivanu. Nato sta oba njegova nečaka, Nasinguerra in Hugon, obljubila zase in za svoje dediče, da ne bodeta zaradi rečenega odvetništva in pravic nadlegovala belinjskega opata in njegove cerkve, pač pa ju hočeta braniti in varovati.⁷

Rudolf iz Devina je bil eden izmed poslancev, katere je dne 4. junija leta 1339. oglejski patriarh Bertrand, ki se je takrat mudil na Sacilski zemlji, poslal v Conegliano, da bi ondotne prebivalce pridobil na svojo stran.⁸ Dne 21. julija

¹ Cod. W 207, f. 20 v Državnem arhivu na Dunaju. — ² Mairhofer, Urkundenb. v. Neustift, 210, n. 420. — ³ Cod. W 594, f. 105 v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ Archeogr. Triest., N. S., XIII, 70, n. 44. — ⁵ Sedaj Torre Zuino zahodno od Červinjana. — ⁶ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1313. — ⁷ Orig. z dne 10. septembra leta 1312. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁸ Verci, Storia della marca Trivigiana, XIb, 149, n. 1355.

istega leta je bil v Vidmu, ko je patriarh Bertrand sklenil z goriškimi grofi Albertom IV., Majnhardom VII. in Henrikom III. pogodbo za eno leto, da si hočejo med seboj pomagati po Furlaniji, na Krasu in v Istri.¹

Leta 1343. dne 9. januarja je Rudolf iz Devina dobil v fevd vse tiste fevde, katere so imeli devinski gospodje od Oglejske cerkve.² Tri leta pozneje sta Rudolf in Hugon iz Devina zastavila Hermanu Fuchselu za 29 mark breških šilingov odvetniško pravico na petih kmetijah v Chraindorfu.³ Leta 1350. je Rudolf iz Devina sklenil z Bartolomejem s Krka neko pogodbo zaradi gradu in mesta Reke.⁴

Rudolf iz Devina je bil za pričo, ko so dne 13. februarja l. 1359. Čedadaska in Videmska občina ter furlansko plemstvo izjavili, da hočejo goriškega grofa Majnharda VII. priznati za generalnega kapitana in odvetnika Oglejske cerkve.⁵

Hugon III. je bil sin Hugona II.⁶ Omenja se prvič leta 1297., ko je s soprogo Matildo prodal Viljemu iz Črnela neko vas za 55 mark oglejskih penězov.⁷ Leta 1314. dne 20. marca je bil za pričo, ko je vitez Friderik de Prampergo⁸ prodal goriškemu grofu Henriku sodstvo in druge dohodke v Klužah.⁹ Mir, katerega je rečeni goriški grof sklenil s Treviško občino, je tudi Hugon iz Devina dne 9. aprila istega leta potrdil s svojo prisego.¹⁰ V neki listini z dne 21. julija leta 1317. čitamo, da se je Hugon v svojem imenu in v imenu svojih bratov pogodil z Ivanom, sinom rajnkega Friderika de Castello.¹¹

¹ Archeogr. Triest., N. S., XIV, 282—286, n. 149. — ² Cod. R 80, f. 47'. — ³ Listina z dne 25. januarja leta 1346. v Državnem arhivu na Dunaju. Chraindorf je morda Krajna vas pri Skopem na Krasu. — ⁴ Cod. B 534. f. 353 v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ Archeogr. Triest., N. S., XVI, 50, n. 244. — ⁶ Cod. R 80, f. 47' in 175': „Dominus Vgo quondam domini Vgonis de Duyno“. — ⁷ Listina z dne 5. januarja leta 1297. v Državnem arhivu na Dunaju: „Huch der junge von Dewyn“. — Črnelo (Rotenpuhel), grad severno od Domžal. — ⁸ Prampergo je med Tarčentom in Artegno na Furlanskem. — ⁹ Cod. B 139, f. 32' v Drž. arhivu na Dunaju. — Archeogr. Triest., N. S., XIII, 81, n. 57. — Kluže so južno od Pontebe v Kanalski dolini na sev. Furlanskem. — ¹⁰ Archeogr. Triest., N. S., XIII, 83, n. 58. — ¹¹ Pichler, Il castello de Duino, 168.

Leta 1319. dne 13. junija se je Hugon mudil v okolici mesta Conegliana,¹ ko je to mesto priseglo pokorščino goriškemu grofu Henrik². Nato se omenja leta 1320. dne 8. julija³ in leta 1322. dne 15. aprila.⁴ Leto pozneje dne 4. aprila je bil za pričo, ko je goriški grof Henrik podelil notarju Henrik⁵ nekoliko dvornih dohodkov, kateri so znašali na leto po dve marki.⁵ Dne 21. aprila istega leta je goriški grof Henrik, ko se je mudil v Trevisu, prodal Frideriku de Savorgnano vasi Predemano, Cassignacco in Terenzano. Pri tej priložnosti sta bila za pričo dva Hugona iz Devina, starejši in mlajši.⁶ Starejši je bil brez dvoma Hugon III., mlajši pa najbrže njegov nečak Hugon VII. Kmalu potem, dne 24. aprila je grof Henrik na nagloma v Trevisu umrl. Vitez Hugon iz Devina je nato postal vikar njegovemu šele dva meseca staremu sinu.⁷ Hugon je bil takrat generalni kapitan po Goriški grofiji in po Treviški zemlji.⁸ Goriška grofinja Beatrica, vdova po umrlem grofu Henrik⁹, je Hugonu dne 7. junija leta 1323. kot svojemu kapitanu za 150 mark novih oglejskih penězov zastavila vasi Rodik in Lokve na Krasu.⁹ Ko je rečena grofinja dne 27. oktobra istega leta v Rožacu potrdila Frideriku de Savorgnano njegove pravice do nekaterih vasi, je bil med drugimi za pričo Hugon iz Devina, generalni kapitan Goriške grofije in Treviške zemlje.¹⁰ Grofinja Beatrica je dne 3. aprila leta 1324. Hugonu iz Devina kot svojemu glavarju zastavila svoj grad v Barbani v Istri za 1247 mark šilingov in sedem funtov pernerjev s pogojem, da se z ozirom na grajske dohodke vsako leto odpiše po tisoč funtov pernerjev od dolžne svote.¹¹

¹ Conegliano, mesto severno od Trevisa na Beneškem. — ² MG. Constit., V, 436, n. 548. — ³ Cod. R 80, f. 105. — ⁴ Cod. W 207, f. 4. — ⁵ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁶ Archeogr. Triest., N. S., XIII, 393, n. 83: „ . . . presentibus nobiles dominis domino Ugone de Duyno . . . domino Ugone iuvene de Duyno“. — ⁷ Archeogr. Triest., N. S., XIII, 395, n. 84. — ⁸ Bianchi, Doc. per la storia del Friuli, I, 586. — ⁹ Cod. B 139, f. 21. — ¹⁰ Verci, Storia della marca Trivigiana. IX^b, 50, n. 969. — ¹¹ Cod. W 594, f. 53. — Perneri (Bern) so bili neki drobni, ki so ga imenovali po Veroni (Bern).

Dne 29. januarja leta 1325. je grofinja Beatrica zastavila Hugonu iz Devina grad Kozljak (Wachsenstein) v Istri in vas Tomaj na Krasu, ker mu je bila 657 mark šilingov dolžna, in sicer 200 mark šilingov za njegovo nekdanje službovanje v Trevisu, 307 mark kot plačo, katero si je pred kratkim v Trevisu zaslužil, ter 150 mark za škodo pri konjih, katero je imel v njeni službi.¹ Dne 3. avgusta istega leta mu je iznova zastavila vasi Rodik in Lokve za 140 mark šilingov, katere mu je postala dolžna za njegovo službovanje pred Cordovadam, in sicer 64¹/₂ marke za hrano, ostalo pa za škodo, katero je imel v službi.² O tem svojem službovanju kot kapitan Goriške grofije je Hugon iz Devina skupno s svojim tovarišem, kapitanom Henrikom iz Pevme, poročal grofinji Beatrici dne 27. junija rečenega leta. Omenil je, da se hoče zoperstavljati tistim, ki bi radi podvrgli Goriško hišo. Naznanja jej, da hočejo zvečer prenočiti v Fari tik Soče, naslednjega dne pa se odpraviti proti Cordovadu blizu Portogruara.³

Proti koncu tega leta je bil Hugon iz Devina na Tirolskem. Dne 4. novembra je bil v Griesu za pričo, ko je Henrik, kralj češki, kot varuh goriškega grofa Ivana Henrika potrdil neko določitev rajnkega goriškega grofa Henrika II.⁴

V prvi polovici leta 1326. se je Hugon iz Devina mudil v Trevisu kot vikar goriške grofinje Beatrice. Svetovalstvo Treviške občine se je dne 3. februarja rečenega leta posvetovalo o predlogu, da bi šel Hugon iz Devina skupno s poslanci imenovane občine na shod, katerega se udeležijo gospodje z Bavarskega, Češkega, Avstrijskega in Koroškega.⁵ Omenjeno svetovalstvo se je dne 30. oktobra istega leta posvetovalo o predlogu gospoda iz Devina, da bi šli poslanci rečene občine k Henriku, kralju češkemu, zaradi premirja, katero je treba o božiču ponoviti, ter še

¹ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — Cod. W 594, f. 53 k 3. januarju. — De Franceschi, I castelli della Val d' Arsa, 208. — ² Cod. B 139, f. 22'. — ³ Bianchi, Doc. per la storia del Friuli, I, 685, n. 405. — Pevma pri Gorici. — ⁴ Cod. W 207, f. 31. — ⁵ Verci, Storia della marca Trivigiana, IX^b, 95, n. 1009.

zaradi drugih zadev.¹ Dne 28. avgusta je Hugon kot generalni kapitan Treviškega mesta in okraja dovolil v imenu omenjenega kralja Henrika treviškemu županu, da sme izvrševati višje in nižje sodstvo.²

Hugon iz Devina je bil vpliven gospod. Mogočna Beneška občina je sklenila, da pošlje k njemu poslance zaradi raznih zadev.³ Ko je generalni kapitan sklenil premirje z nekim odvetnikom, je svetovalstvo Treviške občine dne 31. oktobra zahtevalo, da naj notar, ki je imel pri tem opraviti, dobi odškodnino za svoj trud.⁴ Mnogi velikaši so bili Hugonu nasprotni ter so zahtevali od kralja Henrika kot varuha goriškega grofa Ivana Henrika, da se mu vzame vikarska čast, kar se je tudi zgodilo.⁵

Oglejski patriarh Pagan je leta 1327. dne 20. junija zahteval, da naj mu goriška grofinja Beatrica povrne grad Postojno. Nekateri plemeniti možje, med njimi tudi Hugon iz Devina, naj podpirajo to vrnitev, kakor so s prisego obljubili.⁶ Naslednjega leta dne 18. maja je češki kralj Henrik kot varuh goriškega grofa iznova postavil Hugona iz Devina za kapitana čez Goriško, Furlansko, Kras in Istro. Dokler bi izvrševal to službo, naj dobiva vsako leto po 200 mark šilingov oglejskih novcev iz dohodkov Goriške grofije. Vsi ondotni plemenitaši, meščanje in drugi ljudje naj mu kot kapitanu izkazujejo dolžno pokorščino. Škoda in stroški, katere je rečeni Hugon imel, ko se je vojskoval za imenovano grofinjo, naj se mu povrnejo iz njenih dohodkov.⁷ En dan poprej je rečeni kralj izjavil, da je Hugonu iz Devina postal 1200 mark oglejskih penězov dolžan za njegovo službovanje proti mestu Este. Da bi ta dolg odstranil, mu zastavlja svoje dohodke in urade po Kranjskem.⁸

Vitez Hugon se je kot kapitan Goriške grofije meseca julija leta 1328. pogajal v neki zadevi s Tržaškim mestom,⁹

¹ Verci, IX^b, 105, n. 1017. — ² Verci, IX^b, 98, n. 1012. — ³ Minotto, Acta et dipl., 102, 103. — ⁴ Verci, IX^b, 107, n. 1019. — ⁵ Muratori, Rer. Ital. script., XII, 836. — ⁶ Bianchi, Doc. per la storia del Friuli, II, 82, n. 466. — ⁷ Orig. v Drž. arhivu na Dunaju. — Cod. W 594, f. 53'. — Cod. B 534, f. 155'. (reg.) — ⁸ Chmel, Der österr. Geschichtsforscher,

dne 13. novembra pa je dobil ukaz, da naj skrbi za varnost trgovine na cesti iz Pušje vasi (Venzone) v Latisano.¹

Leta 1344. dne zadnjega decembra je Hugon iz Devina prodal svoj delež v Devinu z vsemi priteklinami za 600 mark nekemu Henriku, sinu ranjkega Gabriela.² Nato se omenja leta 1346., ko je z Rudolfom iz Devina zastavil odvetniške pravice na petih kmetijah v Chraindorfu.³ Leta 1347. je avstrijski vojvoda Albreht razsodil neki prepir med Hugonom iz Devina in Hartelom Traunerjem.⁴

Kaže se, da je bil Hugon III. vdrugeč oženjen s Stilihijo ali Stelo. V neki listini z dne 11. junija leta 1380. čitamo, da je bila Stilihija soproga Hugona iz Devina ter je imela nečaka, kateremu je bilo tudi tako ime.⁵ Ta soprog je bil brez dvoma Hugon III., nečak pa sin njegovega brata Jurija, Hugon VII.

Stilihija iz Devina je imela sina, ki se je zval Rudolf. Oba sta leta 1348. pisala oglejskemu patriarhu Bertrandu, da sta pripravljena izvršiti njegove ukaze. Všeč jima je, da se premirje s Trstom podaljša od božiča še za eno leto. Ako patriarh želi, bi prišla k njemu, da se pri njem napravi listina o premirju.⁶ Stilihija bi imela dobiti za vse služnosti, katere sta ona ali pa njen sin izvršila goriški grofinji Beatrici, in za vso škodo, katero sta imela pri teh služnostih, od rečene grofinje 300 mark šilingov, a je namesto te svote dobila dne 21. septembra leta 1334. v zastavo vasi Rodik in Lokve na Krasu s pogojem, da se odreče tema vasema, ako bi se jej odštelo rečenih 300 mark.⁷

Bratje Nemškega reda v Ljubljani so dne 3. decembra leta 1346. sklenili, da bodo vsako leto obhajali obletnico za Rudolfa in Hugona iz Devina, potem za gospo „Stalle“ iz Devina ter za vse njih prednike zato, ker se jim je ob-

II, 176, n. 20 — ⁹ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1328. — ¹ Archeogr. Triest, N. S., XIII, 401, n. 90. — ² Cod. R 80, f. 47' in 175'. — ³ Listina v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ Cod. B 534, f. 337. — ⁵ Archeogr. Triest., N. S., XVI, 62, n. 127. — ⁶ Archeogr. Triest., N. S., XV, 59, n. 160. — ⁷ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. Prepis v moji zbirki. — Cod. B 139, f. 21'. — Cod. B 534, f. 92.

ljubilo, da dobi njih red vsako leto po deset tovorov soli.¹ Tu omenjeni Hugon je Stelin soprog, Rudolf pa njun sin.

Kaže se, da je Stilihija dosegla visoko starost, kajti šele leta 1380. dne 11. januarja je naredila svojo oporoko. Njeni glavni dedičinji sta bili njeni sestri Ana in Berta. Njen nečak Hugon je dobil nalogo, da izvrši to, kar je stalo v oporoki.²

Jurij iz Devina je bil sin Hugona II. ter brat Rudolfa II. iz Devina.³ Imel je sina, kateremu je bilo ime Hugon.⁴

Jurij iz Devina je s svojim bratom služil goriški grofinji Beatrici, katera mu je nato obljubila, da mu za njegovo službovanje o prihodnjem sv. Juriju odšteje 200 mark šilingov.⁵ Leta 1334. dne 27. novembra je Jurij iz Devina dobil od oglejskega patriarha Bertranda v fevd vse to, kar so imeli njegovi predniki od Oglejske cerkve.⁶ Goriška grofinja Beatrica, njen sin grof Ivan Henrik, Jurij iz Devina in še nekateri drugi gospodje so dne 18. junija leta 1335. v Ljubljani obljubili, da se grof Ivan Henrik pred sv. Mihaelom poroči z Ano, hčerjo rajnekega kralja Friderika, kar se je pozneje tudi zgodilo.⁷

Leta 1336. je bil Jurij iz Devina kapitan Goriške grofije. Kot tak se je vojskoval z oglejskim patriarhom Bertrandom ter imel nesrečo, da ga je ta ujel. Kot Bertrandov ujetnik

¹ Notizenblatt der kais. Akad. in Wien, I (1851), 343, n. 111. —

² Archeogr. Triest., N. S., XVI, 62, n. 127. — Leta 1374. dne 24. junija je takratni Hugon iz Devina napravil svojo oporoko, v kateri omenja tudi svojo „anfrau“ Stelo. Leta 1374. je živel Hugon VII., sin Jurija iz Devina ter vnuk Hugona II. Izraz „anfrau“ je premotil Pichlerja (Il castello di Duino, 225), da je trdil, da je bila Stilihija soproga Hugona II. ter mati Rudolfa II. iz Devina. Ta trditev ni mogoča. Rudolf II. se je že leta 1296. vojskoval z oglejskim patriarhom Rajmundom. Vzemimo, da je bil takrat star 20 let in da je bila njegova mati 20 let starejša od njega, rojena tedaj okoli leta 1256. Ako bi bila ta mati res tista Stela ali Stilihija, katero omenja Hugon VII. v svoji oporoki in katera je leta 1380. napravila svojo oporoko, bi bila umrla še le v 124. letu svoje starosti. — ³ Listina z dne 25. junija leta 1342. v Drž. arhivu na Dunaju. — ⁴ Listina z dne 24. julija leta 1367. v Drž. arhivu na Dunaju. — ⁵ Cod. W 594, f. 53'. — ⁶ Pichler, Il castello di Duino, 178. —

⁷ Lichnowsky, Gesch. d. H. Habsburg, III^b, 426, n. 1036.

je dne 27. avgusta prosil, da bi ga ta proti varščini za štiri mesece izpustil. Ako se med tem časom ne sklene mir, se hoče povrniti v ujetništvo. Ako pa pride do miru, se zaveže zase, za svoje brate in za svojega sorodnika Hugca, da ne bodo nikdar kot sovražniki nastopali zoper Oglejsko patriarhijo. Ako bi se to vendar zgodilo, bi moral plačati 2000 mark novih oglejskih penozov globe. Za tak slučaj zastavlja patriarhu vse svoje premakljivo in nepremakljivo imetje in vsak ga sme imenovati izdajalca.¹ Takrat je bil v patriarhovem ujetništvu tudi Nikolaj iz Devina, ki je dne 22. novembra prosil, da bi ga do 1. februarja izpustili na svobodo.²

Kmalu nato je patriarh sklenil prijateljstvo z devinskimi gospodi. Dne 22. decembra leta 1337. je Jurij iz Devina obljubil v svojem imenu in v imenu svojih bratov Rudolfa in Ivana ter v imenu svojega sorodnika Hugolina, da hoče zvesto služiti Oglejski cerkvi ter jo proti vsakemu braniti. A tudi patriarh se je zavezal, da bode podpiral Devince. Iz njegove blagajnice naj dobivajo Devinci vsako leto po tisoč liber veronskih pikolov.³

Ko je leta 1338. dne 9. februarja Dojem, grof na Krku, obljubil dati svojo hčer Heleno v zakon goriškemu grofu Albertu, sta plemeniti Jurij iz Devina in pa vitez Dojem, sodnik na Reki, prevzela poroštvo, da se to tudi izvrši.⁴ Jurij iz Devina je bil za pričo, ko je oglejski patriarh Bertrand dne 28. aprila rečenega leta dal notarju Dominiku iz Milj v fevd nekoliko kmetij v Premu in v Slavinji.⁵ Tudi je bil navzočen, ko je omenjeni patriarh dne 25. februarja naslednjega leta dal goriškemu grofu Albertu in njegovim bratom v fevd vse tisto, kar so imeli goriški grofje že prej od Oglejske cerkve.⁶

¹ Archeogr. Triest., N. S., XIV, 54, n. 128 in 56, n. 129. — Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1336. — ² Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1336. — ³ Pichler, Il Castello de Duino, 181. — ⁴ Cod. W 207, f. 33. — Vjesnik zemaljskog arkiva, XIX, 296, n. 1. — ⁵ Izvestja Muz. društva, IX, 205. — Slavinja, vas blizu Postojne. — ⁶ Archeogr. Triest., N. S., XIV. 280, n. 147.

Okoli leta 1340. je goriški grof napadel Jurija iz Devina kot fevdnika Oglejske cerkve. Kmalu nato se je z njim pomiril, a se je vojskoval še dalje z oglejskim patriarhom, kateremu sta pomagala Karol in njegov brat Ivan iz rodovine Luxemburgov.¹

Bratje Dietrik, Herman in Jurij iz Werdensteina so leta 1341. dne 12. avgusta obljubili ortenburškemu grofom Henrik, Otonu in Frideriku, da jim hočejo vedno služiti s svojim mečem, imetjem in gradom Ložem proti vsakemu, izvzeti so le oglejski patriarh, Jurij iz Devina in njegov brat.² Dne 25. junija leta 1342. je oglejski patriarh Bertrand dal bratoma Juriju in Rudolfu iz Devina v fevd grad Kozljak v Istri.³

Med Devinom in Trstom se je v tistem času iznova vnel prepir. Tržaški župan Kastron de la Turre in pa Veliko svetovalstvo sta dne 10. julija leta 1342. izbrala zastopnike, ki naj bi šli k oglejskemu patriarhu Bertrandu. Ta je imel napraviti mir med Tržaškim mestom in Jurijem iz Devina ter razsoditi o škodi, katero so Devinci naredili Tržačanom.⁴

Omenili smo že, da si je Rudolf II. iz Devina leta 1313. pridobil vas Zuino. Trideset let pozneje je Jurij iz Devina v svojem imenu in v imenu svojega brata Rudolfa ter svojega sorodnika Hugca za tisoč liber malih penězov prodal plemenitemu Henriku de Strassoldo in njegovemu sinu Ivanu tri vasi, namreč Zuino, Fornelli in pa Prosek pri Trstu. Priča te kupčije je bil med drugimi tudi Dominik, notar devinskega gospoda.⁵

Jurij iz Devina je pomagal avstrijskima vojvodoma Albrehtu in njegovemu bratu Otonu, ko sta se ta dva vojskovala s Čehi in Ogrji. Zaslugek od tega službovanja je leta 1367. potegnil Hugon, sin rečenega Jurija.⁶

¹ Rubeis, Mon. eccl. Aquil., col. 874. — ² Listina v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ Listina v Državnem arhivu na Dunaju. — Kozljak blizu Čepiškega jezera v Istri. — ⁴ Cod. R 80, f. 147. — ⁵ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1343 — Leta 1339. dne 8. maja se omenja Ulrik iz Pliberka kot notar Jurija iz Devina. (Pichler, Il castello di Duino, 182.) — ⁶ Orig. z dne 24. julija 1367 v Državnem arhivu na Dunaju.

Eden izmed bratov Rudolfa II. iz Devina je bil Henrik II. Leta 1274. meseca avgusta se je mudil v Čedadu, ko so se pogajali, da bi se med oglejskim patriarhom Rajmundom in goriškim grofom Albertom sklenil mir.¹ Ko je Oton s Planine leta 1301. dne 5. avgusta obljubil goriškemu grofu Henriku, da mu hoče zvesto služiti v njegovih bojih zoper Ortenburžane, je bil tudi Henrik iz Devina kot priča navzočen.² Leta 1308. je bil rečeni Henrik že mrtev, kajti v neki takratni listini z dne 20. maja govori goriški grof Henrik že o dedščini njegovih mladoletnih otrok.³

Bratje Rudolf II., Jurij in Henrik II. iz Devina so imeli sorodnika, kateremu so H u g e c (Hugez, Hügeza) rekli, to je mali Hugon.⁴ Ta Hügec (Hugon IV.) se je leta 1336. skupno s prej naštetimi sorodniki vojskoval zoper oglejskega patriarha Bertranda.⁵ Sedem let pozneje dne 16. decembra je Jurij iz Devina tudi v imenu svojega sorodnika Hugca prodal Henriku iz Strassolda tri vasi.⁶ Leta 1344. je rečeni Hügec umrl. Njegov sin Hugon (V.), katerega je imel oglejski patriarh Bertrand ujetega, je dne 28. septembra omenjenega leta pod prisego obljubil patriarhu, da se v osmini po božiču povrne v ujetništvo.⁷ To se je tudi zgodilo

¹ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1274. — ² List z dne 5. avgusta leta 1301. v Državnem arhivu na Dunaju. — Henrika II. iz Devina ne smemo zamenjati z nekim drugim Henrikom, ki se v neki listini iz leta 1260. omenja pod imenom „Henricus purcrauius de Dewin“. (Kurz, Österreich unter Ottokar, p. 174.) Ta Henrik se je oženil z Wilbirgo, grofinjo iz Hardecka, ter se potem tudi sam imenoval „comes de Hardecke“ ali pa tudi „comes de Thebein“. Umrl je proti koncu leta 1270., ne da bi bil zapustil kakega potomca. Zgoraj imenovani Henrik II. iz Devina ni bil ne grof in ne grajski grof, leta 1301. je bil še živ ter zapustil nekoliko otrok, ki se še leta 1308. navajajo. — ³ Orig. z dne 20. maja leta 1308. v Državnem arhivu na Dunaju: „... behaltent Heines seines prüder (sc. Rudolf) chinde recht, daz die da mit nicht enterbet schulln sei, swenne si zv ieren tagen chöment“. — Verjetno je, da sta bila Nasinguerra in Hugon (VII.) sinova Henrika II., za katera je njun stric Rudolf II. prevzel varuštvo. — ⁴ „Georius de Duyno suo et Redolphi fratris ac Ugheze consanguinei suorum nomine.“ (Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1343.) Primerjaj ime Hügec z imeni Jakec, Mihec itd. — ⁵ Archeogr. Triest., N. S., XIV, 56, n. 129. — ⁶ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1343. — ⁷ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1344.

in patriarh je Hugona dne 2. januarja leta 1345. izročil v varstvo dvema gospodoma iz Vidma.¹ Naslednjega dne je imenovani Hugon iznova prosil, da bi ga izpustil do prihodnjega sv. Mihaela.²

Hugon VI, ali Hugolin, sin Rudolfa II. iz Devina, se omenja samo v nekem reverzu njegovega očeta z dne 10. septembra leta 1312.³ V naslednjih letih, tako leta 1313. in 1314. Rudolf II. ne navaja več svojega sina, pač pa svoja nečaka Nasinguerra in Hugona (VII.),⁴ kar kaže, da je bil sin takrat že mrtev.

3. Hugon VIII.

Najmogočnejši in najvplivnejši med vsemi Devinci je bil Hugon VIII., ki se mnogokrat omenja v dobi od leta 1354. do 1390. Bil je sin Jurija iz Devina ter zet Hertnida iz Vivšnika.⁵ Njegova prva soproga, katero je leta 1354. vzel v zakon, se je zvala Marjeta ter bila hči Hertnida iz Vivšnika. Dobila je 600 mark starih oglejskih penězov dote in njen soprog jej je nato pripisal še 1200 mark.⁶ Hugonova mati, Katarina iz Ptuja, je bila v drugič omožena s Hertnidom iz Vivšnika ter imela z njim dva sina, Viljema in Jurija, ki sta bila tedaj polubrata rečenega Hugona.⁷

Druga Hugonova soproga Ana, sestra Rudolfa, Rajnprehta in Friderika von Walsee,⁸ je bila leta 1373. že mrtva. Rečeni bratje so Hugonu izplačali 600 funtov dunajskih penězov dote. Avstrijska vojvoda Albreht III. in Leopold III. sta dne 6. junija leta 1373. dovolila, da se imenovana svota

¹ Kandler. Cod. dipl. Istr. ad a. 1345. — ² Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1345. — ³ Orig. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1313 in 1314. — ⁵ Orig. z dne 24. julija leta 1367. v Državnem arhivu na Dunaju: „Ich Haug der Tybeinêr . . . oder von meines rechten vatters, hern Jörgens, oder von hern Hêrteides von Weissenegg, meins steuffaters“. — Vivšnik, nekdanji grad blizu vasi Rude na Koroškem. — ⁶ List z dne 11. febr. 1354. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List z dne 1. aprila 1365. (Cod. dipl. Croat., XIII, 428, n. 311): „ . . . fratrum suorum filiorum condam Vaysnichery . . . Villalmi et Georgii, fratrum suorum“. — ⁸ Rodovina Walsee je prišla s Švabskega. Med Bodenskim jezerom in Donavo je kraj Waldsee, po katerem se je izprva imenovala.

zagotovi na njunem gradu Karlsbergu.¹ Kadar bi Hugon umrl, naj rečeni bratje in njih dediči dobé omenjenih 600 funtov.²

Naslednjega leta dne 24. junija je Hugon napravil oporoko ter svojega (polu)brata Jurija iz Vivšnika napravil za glavnega dediča. Obljubil mu je gradove Prem, Gotnik, Reko in Kastav z vsemi priteklinami, posestvi, urbarji in pravicami, Veprinac in Moščenice³ naj dobita dve njegovi sorodnici. Po njuni smrti naj tudi ta dva gradova prideta v posest brata Jurija.⁴

Hugon je sicer napravil oporoko, a umrl pa ni takrat, pač pa se je leta 1275.⁵ vtretjič oženil z Ano, sestro Rudolfa iz Viltuša.⁶ Ta je svoji sestri obljubil tisoč funtov graških ali pa dunajskih penězov za doto ter jej zagotovil to svoto z dohodki od gradu in trga Ivnice⁷ s pristavkom, da jih neha dobivati, kadar se jej izplača omenjena dota.⁸ Avstrijski vojvoda je kot fevdni gospod gradu in trga Ivnice dovolil, da se z imenovano svoto obremené rečeni predmetje.⁹ Hugon iz Devina je takrat, ko se je oženil, svoji soprogi Ani k njeni doti pripisal 2000 goldinarjev ter jej to svoto zagotovil z dohodki v Marenbergu.¹⁰ Takrat sta svaka Hugon in Rudolf sklenila medsebojno pogodbo, da naj tisti, ki bi umrl brez dedičev, prepusti drugemu ali pa njegovim potomcem vse svoje imetje in gradove z vsemi priteklinami.¹¹ Hugon in njegova soproga sta se zavezala, da hočeta delati na to, da bodo grajski grofje rajnekega Henrika iz Viltuša s svojimi gradovi pokorni Rudolfu iz Viltuša.¹²

¹ List. z dne 6. junija v Državnem arhivu na Dunaju. — Grad Karlsberg je pri Št. Vidu na Koroškem. — ² Lichnowsky, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 682, n. 1123. — ³ Prem je na Notranjskem, Gotnik, Veprinac in Moščenice v severovzhodni Istri, Kastav pa blizu Reke. — ⁴ List. z dne 24. junija 1374 v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ Pichler, *Il castello di Duino*, 194. — ⁶ Viltuš zahodno od Maribora. — ⁷ Ivnica (Eibiswald) na nemškem Štajerskem. — ⁸ List. z dne 1. sept. leta 1376. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁹ Lichnowski, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 700, n. 1326. — ¹⁰ List. z dne 1. sept. leta 1376. v Državnem arhivu na Dunaju. — ¹¹ List. z dne 1. sept. leta 1376. v Državnem arhivu na Dunaju. — ¹² List. z dne 26. marca l. 1375. v Drž. arhivu na Dunaju.

Leta 1385. dne 31. avgusta je Hugon iz Devina postavil svoje svake, brate Rudolfa, Rajnprehta in Friderika von Walsee za varuhe svojih otrok z naročilom, da naj po očetovsko za nje skrbe, jih njih stanu primerno vzgojujejo ter jim o svojem času izroče njih posestva.¹

Tu vidimo, da je Hugon več let pred svojo smrtjo postavil druge ljudi za varuhe svojih otrok. Nekaj mesecev prej je pa sam prevzel varuštvo skupno s celjskim grofom Hermanom in Henrikom iz Rauhensteina² čez otroke rajnkega Hertnida mlajšega iz Ptuja, ki je takrat, ko je umrl, zapustil dva sina, Bernarda in Friderika.³ Hugon iz Devina, celjski grof Herman in Henrik iz Rauhensteina so leta 1385. dne 22. februarja v Radgoni sklenili, da bodo skrbeli za rečena otroka, zvesto upravljali njune gradove ter postavili na njih dobre grajske grofe in uradnike. Ako bi odslovili kakega grajskega grofa, hočejo na njegovo mesto postaviti drugega. Vsako leto o postnem času hočejo od vseh grajskih grofov in uradnikov zahtevati račune in jih natančno pregledati.⁴ Kaže se, da med varuhi ni bilo prave edinosti, kajti leta 1386. je vojvoda Albreht III. razsodil neki prepir med Rauhensteinci, Devinci, Ptujčani in Stubenbergovci.⁵ Najbrže je s temi dogodki v zvezi to, da je solnograški nadškof Pilgrim kot deželni gospod mesta in gradu Ptuja dne 28. avgusta leta 1387. izročil upravo mesta in gradu Hugonu iz Devina.⁶

Pred Hugonom VIII. živeči Devinci so bili večinoma zvesti pristaši goriških grofov, nekateri so bili naklonjeni oglejskim patriarhom, Hugon VIII. je pa stopil v tesno zvezo z avstrijskimi vojvodi in imel zato od njih mnogo koristi. Avstrijska vojvoda Albreht III. in Leopold III. sta dne 7. februarja leta 1366. potrdila Hugonu iz Devina ter njegovima polubratoma, Viljemu in Juriju iz Vivšnika, vsled

¹ List. z dne 31. avg. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju.

— ² Rauhenstein nekdanji grad blizu Badena na Dolenjem Avstrijskem.

— ³ Notizenblatt d. kais. Akad. in Wien, IX, 229, n. 252. — ⁴ List. z dne 22. febr. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ Krones, Urk. zur Gesch. der Verfassung u. Verwaltung Steierm., 84, n. 337. —

⁶ Muchar, Gesch. der Steierm., VII, 37.

njih zvestobe vse njih pravice. Izjavila sta, da niso dolžni priti pred kako drugo sodišče, kakor samo pred njuno. Dala sta jim iznova v fevd grad v Senožečah z vsemi prieteklinami. Tudi sta jim podelila ondotno mitnino.¹

Ko je oglejski patriarh Markward dne 10. junija leta 1366. po posebnih poslancih zahteval od Hugona iz Devina, da bi ta sprejel od njega v fevd Devin in Prem, je Hugon odgovoril, da je za sedaj podložnik avstrijskih vojvodov in ako bi to storil, bi delal proti obljubam, katere je dal rečenim vojvodom. Patriarh naj se ž njimi pogodi in nato hoče (Hugon) storiti svojo dolžnost glede tistih posestev, ki so fevdi Oglejske cerkve.²

Hugon je bil naklonjen avstrijskim vojvodom, oglejskemu patriarhu je pa rad napravil kako neprijetnost. Dne 10. januarja leta 1367. je prišel k njemu Nikolaj de Prampergo³ ter se v patriarhovem imenu pritoževal, da Hugon ovira trgovce, ki potujejo s svojim blagom po cesti, ki vodi iz Tržiča mimo Devina v Trst. Zaprl jim je pot ter jih silil, da morajo prihajati v Devin ter tu za varstvo in spremstvo („pro securitate et galayto“) plačati neko svoto, ki je dvakrat ali pa trikrat večja, kakor pa običajna mitnina v Tržiču. Hugon ne bi smel nadlegovati dotičnih trgovcev, kajti že leta 1281. dne 25. marca sta tirolski grof Majnhard in pa Gerard de Camino razsodila med patriarhom Rajmundom in Hugonom II. iz Devina, da devinski gospodje ne smejo uvajati na rečni cesti nobenih novotarij in tudi ne nadlegovati potovalcev.⁴

Hugon VIII. iz Devina, njegov oče Jurij in njegov tast Hertnid so večkrat šli avstrijskim vojvodom na roke. Jurij je pomagal vojvodu Albrehtu II. in njegovemu bratu Otonu zoper Čehe in Ogre, Hugon pa Albrehtu III. in Leopoldu III., ko sta se vojskovala z goriškim grofom Majnhardom VII. zaradi gradu Hasberga pri Planini. Za vse te služnosti sta vojvoda Albreht in Leopold dala Hugonu dne 24. julija leta 1367. primerno odškodnino.⁵

¹ Pichler, Il castello di Duino, 195. — ² Bianchi, Thesaurus eccl. Aquil., 358, n. 1246. — ³ Prampergo med Tarcentom in Artegno na Furlanskem. — ⁴ Bianchi, Thesaurus eccl. Aquil., 359, n. 1247. — ⁵ List. z dne 24. julija leta 1367. v Državnem arhivu na Dunaju.

Avstrijski vojvoda Albreht se je leta 1369. prizadeval, da bi dobil Trst v svojo oblast. Hugon mu je pomagal s svojimi ljudmi. Vsled tega mu je vojvoda postal 4000 goldinarjev dolžan. Nakazal mu je to svoto na dac in na druge dohodke Tržaškega mesta ter obljubil, da se mu izplača takrat, ko dobi (vojvoda) Trst v svojo oblast.¹

Avstrijski vojvodje so se takrat vojskovali tudi z Benečani. Hugonu, ki jim je pomagal, sta vojvoda Albreht in Leopold dne 18. aprila leta 1370. obljubila, da hočeta do prihodnjih binkošti ž njim napraviti račun ter mu poplačati, kar sta mu dolžna.² Dne 30. oktobra rečenega leta je bil v Spodnji Šiški pri Ljubljani sklenjen mir med avstrijskima vojvodoma Albrehtom in Leopoldom na eni strani ter med beneškim doždom Andrejem Contarenom, katerega je zastopal Pantaleon Barbo, na drugi. V pogodbi se je med drugim določilo, da naj se izpuste vsi ujetniki, tudi tisti, ki so prišli v roke gospodu iz Devina. Ako ima ta v Tržaškem okraju kake desetine, dohodke ali najemnino, naj jih obdrži.³ Avstrijska vojvoda sta dobila od dožda med drugim grad Vranje v Istri. To je razvidno iz pisma, katero je Hugon dne 3. marca leta 1371. poslal iz Devina doždu Andreju Contarenu.⁴

Vojvoda Albreht in Leopold sta kupila od Ivana iz Šteberka⁵ nekoliko posestev v Komnu na Krasu, katerih se je lastil tudi Ulrik iz Rihemberga. Da bi prepir odstranila, sta dne 13. julija leta 1371. naložila Hugonu iz Devina, da naj določenega dne skliče pred se Ulrika in Ivana in ta naj dokaže, da spadajo dotična posestva pod grad Postojno.⁶

Leta 1381. dne 8. oktobra je Hugon izgotovil listino, s katero je izjavil, da je za avstrijskega vojvoda Leopolda dobil od poreškega škofa Gilberta v fevd desetino pri

¹ List. z dne 1. sept. leta 1369. v Državnem arhivu na Dunaju. —

² List. z dne 18. aprila leta 1370. v Državnem arhivu na Dunaju. —

³ Lichnowsky, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 819–829. — Kandler, *Cod. dipl. Istr. ad a. 1370.* — ⁴ Lichnowsky, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 673, n. 1029. — ⁵ Šteberk (Stegberg) blizu Loža na Kranjskem. — ⁶ List. z dne 13. julija leta 1371. (*Österr. Akten, Görz, Fasc. 24, Abt. 3, n. 6* v Državnem arhivu na Dunaju.)

Št. Lovreču Poženatiškem¹ ter vse druge fevde, katere je nekdanj imel goriški grof Albert od rečenega škofa.²

Ko so avstrijski vojvodje dobili Trst v svojo oblast, je bilo treba med drugim popraviti ondotni grad. Hugon iz Devina je za te poprave izdal precejšnjo svoto. Nato je vojvoda Albreht leta 1389. dne 27. junija določil, da naj se Hugonu iz dohodkov Tržaškega mesta tako dolgo plačuje, dokler ne dobi vseh svojih novcev.³

Nekoliko stikov je imel Hugon iz Devina tudi z goriškimi grofi in drugimi gospodi. Ko je leta 1364. dne 6. junija goriški grof Majnhard VII. dal Phebusu in Gotfridu da la Turre grad Castellutto v fevd, je bil takrat tudi Hugon iz Devina v Ogleju navzočen.⁴ Leta 1367. dne 21. januarja je goriški grof Albert IV. v Premu posredoval med Hugonom iz Devina in Filipom iz Gotnika zaradi pravic do gradu Gotnika. Pri tej priložnosti je Hugon izjavil, da se odreka vsem dednim pravicam, katere bi mogel imeti do ene tretjine grada Gotnika.⁵ Leta 1375. so Hugon, celjski grof Herman, Viljem iz Svibnega ter Elizabeta, vdova po rajnkem Kolonu iz Vuzenice, zaradi neke svote opustošili posestva Šentpavelskega samostana. Nato se je ondotni opat Konrad pritožil pri papežu Gregorju XI. in ta je takratnemu krškemu proštu zaradi tega dne 15. maja ukazal, da naj naštetim osebam zagrozi s cerkvenimi kaznimi.⁶ Leta 1381. je imel Hugon neki prepir z goriškim grofom Majnhardom zaradi Schwabov v Edlingenu.⁷ Ta prepir je leta 1383. še trajal.⁸ Ko je goriški grof Majnhard VII. leta 1385. umrl, je krški škof Ivan postal varuh njegovih sinov, Henrika IV. in Ivana Majnharda. Dne 25. januarja leta 1388. je škof Ivan izjavil, da so zahteve med njegovima varovancema

¹ Št. Lovreč Poženatiški je v Poreškem okraju. — ² Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1381. — ³ List. z dne 27. junija leta 1389. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ Cod. W 594, f. 88. — Castellutto, grad goriških grofov pri reki, Stella imenovani blizu Ariis v okraju Latisani. — ⁵ De Franceschi, I castelli della Val d' Arsa, 210. — Gotnik, grad blizu Jelšan v Istri. — ⁶ Lang, Acta Salzb.-Aquil., I, 683, n. 973. — ⁷ Cod. B 534, f. 361. — Tu omenjeni Edlingen so najbrže Koseze pri Trnovem na Notranjskem. — ⁸ Cod. B 534, f. 362.

in Hugonom iz Devina zaradi dolgov, zastav in posestev poravnane.¹

Hugon VIII. iz Devina je dosegel razne visoke in vplivne službe. Že leta 1366. je postal odvetnik čez Belinjski samostan. Dne 24. junija rečenega leta je belinjski opat Matevž izjavil, da si je izbral imenovanega Hugona in njegove dediče za odvetnike svojemu samostanu.² Leta 1389. dne 6. januarja je pa Peter, župnik v Konjicah na Štajerskem, priznal omenjenega Hugona, njegove dediče ter vsakega prihodnjega lastnika Konjiškega gospostva za odvetnike svoje farne cerkve. Vsako leto naj dobi za odvetništvo po tri marke dunajskih penezov.³

Leta 1374. je bil Hugon mejni grof istrski. Dobil je takrat od oglejskega patriarha Markwarda zaradi svojega zvestega službovanja vas Banjol v Istri.⁴ Leta 1380. je bil Hugon glav ar istrski. Vojvoda Leopold mu je rečenega leta dne 2. januarja zastavil vso Istro s Pazinsko grofijo ter vse zraven spadajoče gradove, vasi, urade in pravice, ker mu je bil dolžan 14.000 goldinarjev ter 370 funtov dunajskih penezov.⁵

Leta 1381. je bil Hugon glav ar v Trevisu.⁶ Ondotni prebivalci so se pri avstrijskem vojvodu Leopoldu III. pritožili zaradi nekaterih zadev. Nato je ta glav arju veleval, da naj odpravi vzroke nezadovoljnosti. To je tudi dne 15. junija naznanil Trevisancem.⁷ Dne 24. februarja leta 1382. jim je zopet pisal ter naznanil, da bode na nekatere točke lahko odgovoril njegov glav ar, gospod iz Devina, na drugo pa on, kadar pride v Treviso.⁸ Dne 30. maja istega leta jim je vojvoda iznova pisal, da je bil do sedaj zadržan, da bi bil prišel k njim. Kadar mu bode mogoče, hoče to storiti. Do takrat naj ubogajo njegovega glav arja, Hugona

¹ Notizenblatt der kais. Akad. in Wien, I, 377, n. 220. — ² List. z dne 24. junija leta 1366. v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ List. z dne 6. januarja leta 1389. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 16. marca leta 1374. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ List. z dne 2. januarja leta 1380. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁶ Cod. B 534, f. 361. — ⁷ Lichnowsky, Gesch. d. H. Habsburg, IV^b, 725, n. 1592. — ⁸ Lichnowsky, IV^b, 730, n. 1651.

iz Devina. Vojvoda pravi, da jih hoče varovati, da jih Carrara, gospod padovanski, ne bode nadlegoval.¹ Ko je mesto Trst prišlo pod habsburško oblast, so Tržačanje pisali Hugonu iz Devina, ki se je takrat mudil v Trevisu, da bi prišel v njih mesto ter med njimi uredil zadeve. A na drugi strani so ga Trevisanci prosili, da bi pri njih ostal, ker so se bali, da bi jih Carrara iznova ne napadel.²

Leta 1385. je bil Hugon iz Devina glavar na Kranjskem.³ To čast je obdržal tudi v naslednjih letih. Dne 26. maja leta 1386. so izjavili župnik, vikar, sodniki, svetovalstvo in vsa občina v Dvogradju v Istri, da so se združili s Hugonom iz Devina, glavarjem kranjskim in namestnikom avstrijskega vojvoda Leopolda. Odslej hočejo biti pod odvetništvom, varstvom in vlado avstrijskega vojvoda ter njegovemu namestniku v Pazinu vsako leto o sv. Martinu plačati 12 mark beneških šilingov.⁴ — Hugon je kot glavar na Kranjskem delal na to, da so stanovi obljubili vojvodu Albrehtu zvestobo.⁵ — Hugon iz Devina je leta 1388. dne 5. aprila, ko je bil še vedno glavar na Kranjskem, ustanovil v Marija Celju pri oltarju blizu stranskih vrat v cerkvi sv. Marije eno večno mašo in eno večno luč pred rečenim oltarjem.⁶ — Dne 2. septembra rečenega leta je vojvoda Albreht dal polovico gradu v Kršanu v Istri v fevd Hugonu iz Devina, svojemu glavarju na Kranjskem.⁷ — Leta 1389. dne 9. novembra je vojvoda Albreht veleval Hugonu iz Devina, svojemu glavarju na Kranjskem, da prepove kmetom vsako kupčijo na deželi.⁸

Že predniki Hugona VIII. so si pridobili razna posestva, posebno na Krasu, tako razne kraje v Devinskem okraju, potem Prem in Reko. Hugon VIII. je podedovana posestva še bolj razširil. Svojemu polubratu Juriju iz Vivšnika je leta 1374. obljubil, da mu izroči v slučaju smrti gradove

¹ Lichnowsky, IVb, 732, n. 1677. — ² Lichnowsky, IVb, 733, n. 1694. — ³ Lichnowsky, IVb, 757, n. 1944. — Klun, Diplom. Carn., 20, n. 14. — ⁴ List. z dne 26. maja leta 1386. v Inštitutu za avstrijsko zgodovino-pisje na Dunaju. — ⁵ Muchar, Gesch. d. Steiermark, VII, 33. — ⁶ Notizenblatt der kais. Akad. in Wien, I, 377, n. 221. — ⁷ De Franceschi, I castelli della Val d' Arsa, 213. — ⁸ Klun, Dipl. Carn., 21, n. 17.

Prem, Gotnik, Reko in Kastav z vsemi priteklinami, Veprinac in Moščenice pa naj dobita dve njegovi sorodnici.¹

Zemljo in grad na Reki sta nekaj časa imela krška grofa Štefan in Ivan v svoji oblasti, dne 1. aprila leta 1365. pa oboje odstopila Hugonu. Tudi sta obljubila, da ne bodeta od njega zahtevala gradu Gotnika, pač pa smeta sama ali pa njuni ljudje, ako bi slučaj tako nanesel, priti v njegove gradove in vasi ali pa v gradove in vasi njegovih polubratov, sinov rajnkega Vivšnikarja. Tudi sta obljubila, da ne bodeta storila Hugonu ali pa njegovima polubratoma Viljemu in Juriju nič slabega in nobene škode.²

Leta 1380. dne 2. januarja je avstrijski vojvoda Leopold III. zastavil Hugonu vso Istro s Pazinsko grofijo.³ — Vas Banjol v Istri je dobil Hugon od oglejskega patriarha Markwarda leta 1374.⁴ — V Istri je imel grad Završje (Piemonte), katerega je pa pred svojo smrtjo zastavil Nikolaju iz Kozljaka.⁵ — Dne 25. junija leta 1388. se je Matevž Dönms z Reke nasproti Hugonu iz Devina odrekel vsem zahtevam do grada Vranje v Istri.⁶ — Polovico vasi Sanvinčenta je Hugon dne 15. februarja 1388. zastavil Niksu Krotendorferju in njegovemu bratrancu Henriku za 500 goldinarjev.⁷ Dne 17. februarja naslednjega leta sta Krotendorfer in njegov bratranec zopet odstopila rečeno polovico Hugonu, kateri jima je zato obljubil, da jima da vsako leto 30 mark šilingov beneških novcev.⁸ — Vojvoda Albreht je dne 2. septembra leta 1388. dal polovico gradu v Kršanu v fevd Hugonu iz Devina. Prej sta dotično polovico imela

¹ List. z dne 24. junija leta 1374. v Državnem arhivu na Dunaju. — ² Kandler, Cod. Dipl. Istr. ad a. 1365. — ³ List. z dne 2. januarja leta 1380. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 16. marca leta 1374. v Državnem arhivu na Dunaju. — Banjol, nekdanje ime za Boljun. Ta vas je v Pazinskem okraju. — ⁵ List. z dne 3. junija leta 1392. v Državnem arhivu na Dunaju. — Završje je blizu Grožnjana. Kozljak je južno od Čepiškega jezera. — ⁶ List. z dne 25. junija leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju. — Vranje, vas severovzhodno od Boljuna. — ⁷ List. z dne 15. febr. leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju. — Vas Sanvincent je v Vodnjanskem okraju v Istri. — ⁸ List. z dne 17. februarja leta 1389. v Državnem arhivu na Dunaju.

Nikel Krotendorfer in Henrik Karstlein.¹ — Od tržaškega meščana Andreja de Orobono je Hugon dobil dne 12. decembra leta 1383. nekoliko kmetij na Proseku, zato mu je pa prepustil en vinograd v Tržaškem okraju, potem 50 mark šilingov ter 45 starjev žita.² — Dne 3. januarja leta 1389. sta se brata Gregor in Lenart iz Dornberga odrekla vsem zahtevam, katere bi mogla imeti do nekaterih kmetij pri Raši (na Goriškem), na korist Hugonu iz Devina.³

Tudi na Kranjskem je imel omenjeni Hugon več posestev. Avstrijska vojvoda Albreht in Leopold sta dala njemu in bratoma iz Vivšnika v fevd grad v Senožečah. Pozneje so ta fevd dobili gospodje von Walsee kot sorodniki Devincev.⁴ — O gradu Premu sem že govoril. — Dne 26. junija leta 1377. je Hugon dobil od avstrijskega vojvoda Albrehta v fevd nekoliko posestev v Vipavi, v Dupljah, v Erzeltu in drugod.⁵ — Od Otona iz Postojne je kupil dne 2. februarja leta 1380. vas Osredek, dvor v Brezjah s sodstvom ter vas Vitovšče za sto mark penězov beneških šilingov.⁶ — Brata Viljem in Hanz iz Šteberka sta mu dne 22. junija leta 1388. zastavila svoj delež pri dveh hišah in dvorih ter eno žago v Lipah pri Št. Janžu za 32 mark šilingov.⁷

Na Koroškem je Hugon iz Devina imel grad Bekštajn, katerega je pa dne 19. junija leta 1388. zastavil svojemu bratrancu Ernestu Lobingerju in njegovi soprogi Marjeti.⁸ — Dne 6. oktobra leta 1386. si je prisvojil razne zahteve in terjatve rajnkega Viljema iz Glineka, ko je tega dediču Bernardu iz Ledeče vasi odštel 150 funtov dunajskih pe-

¹ De Franceschi, I castelli della Val d'Arsa, 213. — Kršan je južno od Čepiškega jezera. — ² Kandler, Cod. dipl. Istr. ad a. 1383. — Prosek, vas v Tržaški okolici. — ³ List. z dne 3. januarja leta 1389. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 27. januarja leta 1418. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ List. z dne 26. junija leta 1377. v Državnem arhivu na Dunaju. — Duplje in Erzelj sta blizu Vipave. — ⁶ List. z dne 2. febr. leta 1380. v Državnem arhivu na Dunaju. — Osredek in Brezje sta blizu Cerknice, Vitovšče pa pri Razdrtem. — ⁷ List. z dne 22. junija leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju. — Lipe pri Št. Janžu so južno od Ljubljane. — ⁸ List. z dne 19. junija leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju.

nezov.¹ — Dne 3. febr. l. 1380. je avstrijski vojvoda Albreht zastavil Hugonu Pliberk za 4000 funtov dunajskih penozov.² — Naslednjega leta dne 6. aprila mu je vojvoda Leopold zastavil grad in gospostvo v Pliberku, gradove v Podkrnosu, Guštajnu, Bildenštajnu in Reberici ter trg Kaplo in ondotno dolino za 9000 funtov dunajskih penozov. S to svoto je Hugon pomagal vojvodu, ko se je ta vojskoval zaradi Treviške marke.³ — Leta 1385. je vojvoda Leopold zastavil kmetije v Guštajnu v Pliberškem gospostvu za 153 mark starih oglejskih penozov, potem za sto goldinarjev ter za 32 funtov dunajskih penozov.⁴

Mnogo posestev in dohodkov si je imenovani Hugon pridobil po Štajerskem. Mesto in grad Slovenji Gradec je avstrijski vojvoda Rudolf IV. zastavil Kolonu iz Vuzenice za 1300 funtov. Dne 5. februarja leta 1374. je vojvoda Albreht III. dovolil Hugonu iz Devina, da sme rečeno mesto in grad, ako plača 1500 funtov, dobiti v zastavo.⁵ — Trg in grad Ivnicca sta bila v oblasti Rudolfa iz Viltuša, ki je svoji sestri, tretji soprogi Hugona iz Devina, dal tisoč funtov penozov dote ter jo zagotovil z dohodki omenjenega gradu in trga.⁶ — Dne 5. dec. l. 1385. je Hugon kupil od Ulrika in Otona iz Lichtensteina dohodke v okolici Ivnicce, ki so na leto donašali po osem mark.⁷ — Hugon iz Devina in njegov polubrat Jurij iz Vivšnika sta dne 11. marca leta 1375. dobila od avstrijskega vojvoda Albrehta dovoljenje, da sta rešila grad v Marenbergu, ki je bil grofu Ivanu iz Güssinga zastavljen za 1334 mark srebra.⁸ Nato je Hugon, ko se je oženil, svoji soprogi Ani pripisal 2000 goldinarjev ter jej to svoto zagotovil z dohodki v Marenbergu.⁹ Leta

¹ List. z dne 6. oktobra leta 1336. v Državnem arhivu na Dunaju. — Glinek (Glaneck) ob reki Glini na Koroškem. Ledeča vas (Ladendorf) pri Št. Jerneju na Dolenjskem. — ² List. z dne 3. febr. leta 1380. v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ List. z dne 6. aprila leta 1381. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 13. sept. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ Muchar, *Gesch. der Steiermark*, VII, 3. — ⁶ List. z dne 1. sept. leta 1376. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List. z dne 5. dec. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁸ Archiv f. Kunde österr. Geschichtsqu., II, 436, n. 30. — ⁹ List. z dne 1. sept. leta 1376. v Državnem arhivu na Dunaju.

1387. dne 2. januarja je Hugon kupil od Konrada iz Marenberga njegovo hišo z vrtom v Marenbergu ter 16 njiv za 40 funtov dunajskih penězov.¹ Leta 1390. dne 3. junija je dobil Hugon od Šentpavelskega samostana na Koroškem v fevd en dvor v Marenbergu.² — Viljemu iz Svibnega in njegovemu enakoimenovanemu sinu je Hugon posodil 400 funtov dunajskih penězov in zato dobil od nju dne 4. decembra leta 1386. v zastavo grad v Mariboru.³ — Dne 22. decembra istega leta je Hanz iz Sekožna z reverzom potrdil, da mu je Hugon iz Devina dal v fevd neko zemljišče v Jamniku.⁴ — Od Ulrika iz Št. Lamberta je Hugon kupil dne 24. maja leta 1388. vas Dobravec in poldrugo kmetijo v Požegi za 220 funtov dunajskih penězov.⁵ — Od samostana v Št. Pavlu na Koroškem sta dobila on in njegov sin Rajnpreht dne 20. maja leta 1390. do svoje smrti v fevd posestva in kmetije v Firštu, katere so prej imeli Viljem iz Svibnega in njegovi sinovi.⁶

Leta 1385. je umrl Hugonov svak, Rudolf iz Viltuša, ki je svoji soprogi Suzani pripisal 2000 funtov dunajskih penězov ter jej to svoto zagotovil z dohodki grada Freudenberga pri Konjicah. Hugon iz Devina je dne 1. oktobra leta 1385. obljubil imenovani Suzani, da jej namesto te svote izplača vsako leto po 200 funtov.⁷ Vsled smrti Rudolfa iz Viltuša so postali svobodni njegovi fevdi, katere je nato dne 16. decembra vojvoda Leopold dal v fevd Hugonu iz Devina in njegovi soprogi Ani.⁸

Hugon iz Devina je večkrat posodil avstrijskim vojvodom znatne svote; mnogo novcev je rabil za svoje čete, s katerimi je pomagal svojim zaveznikom. Zato se ni čuditi,

¹ List. z dne 2. januarja leta 1387. v Državnem arhivu na Dunaju. — ² List. z dne 3. junija leta 1390. v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ List. z dne 4. dec. leta 1386. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 22. dec. leta 1386. v Državnem arhivu na Dunaju. — Sekožen je vas pri Vuzenici. En Jamnik je pri Celju, drug pa pri Konjicah. — ⁵ List. z dne 24. maja leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju. — Vasi Dobravec in Požega sta blizu Maribora. — ⁶ List. z dne 20. maja leta 1390. v Državnem arhivu na Dunaju. — Vas Firšt je blizu Maribora. — ⁷ List. z dne 1. okt. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁸ List. z dne 16. dec. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju.

da se je včasih obrnil do kakega žida, da bi si od njega izposodil novcev. Leta 1361. mu je Isserli iz Maribora posodil 2300 goldinarjev.¹ Pet let pozneje sta rečeni Hugon in pa Ulrik iz Rihemberga dobila od tržaškega žida Paskola 500 mark beneških šilingov ter 200 goldinarjev na posodo.² Hugon je bil mariborskemu židu Mušu dolžan neko svoto, kar dokazuje dotična pobotnica z dne 22. novembra leta 1373.³ Dve leti pozneje sta se pa ta in njegova soproga Puntl za 500 goldinarjev zadolžila pri imenovanem Hugonu ter mu zato zastavila svojo hišo v Mariboru za tako dolgo, dokler ne bode dolg izplačan.⁴ Kaže se, da sta ta dolg kmalu poravnala, kajti že leta 1378. so bila v njunih rokah dolžna pisma, katere sta izdala Hugon iz Devina in Hertnid iz Vivšnika.⁵ Istega leta dne 4. maja je žid Nachim iz Slovenjega Gradca uničil neko dolžno pismo omenjenega Hugona, ki je židu izplačal svoj dolg v znesku 20 funtov dunajskih penězov.⁶ Leta 1385. dne 2. januarja je rečeni žid prejel od Hugona 102 goldinarja.⁷ Mesec pozneje je žid Afidor iz Voitsberga dobil od Hugona 130 goldinarjev na račun dolga,⁸ dne 11. novembra je pa s pobotnico potrdil, da mu je Hugon izplačal ves svoj dolg.⁹

Tudi od drugih oseb si je Hugon včasih izposodil kako svoto. Dne 5. novembra leta 1379. sta on in Jurij iz Vivšnika dobila od avstrijskega vojvoda Albrehta na posodo 4000 funtov penězov, katere naj bi do prihodnje pepelnice povrnila.¹⁰ Dne 27. aprila leta 1388. sta Hugonu posodila Herman iz Eckensteina ter Niklas in Hanz iz Kozjega

¹ List. z dne 20. maja leta 1361. v Državnem arhivu na Dunaju.

— ² List. z dne 25. januarja leta 1366. v Državnem arhivu na Dunaju.

— ³ List. z dne 22. nov. leta 1373. v Državnem arhivu na Dunaju. —

⁴ List. z dne 23. dec. leta 1375. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ List.

z dne 3. febr. leta 1378. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁶ List. z dne

4. maja leta 1378. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List. z dne 2. ja-

nuarja leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁸ List. z dne 2 febr.

leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — Voitsberg na Štajerskem

zahodno od Gradca. — ⁹ List. z dne 11. nov. leta 1385. v Državnem

arhivu na Dunaju. — ¹⁰ List. z dne 5. nov. leta 1379. v Državnem arhivu

na Dunaju.

(„Trakchenwerger“) 500 funtov dunajskih penězov,¹ dne 12. marca leta 1390. pa Kirin Antolinik iz Št. Vida 600 cekinov.²

Hugon iz Devina je bil včasih porok drugim osebam, ki so se tu ali tam zadolžile. Leta 1365. si je Viljem iz Svibnega izposodil 1200 goldinarjev. Poroštvo sta zanj prevzela Hugon iz Devina in Konrad iz Gradnice.³ Naslednjega leta sta bila Hugon iz Devina in njegov svak, Viljem iz Vivšnika, poroka Viljemu iz Svibnega, ki je bil židu Mušu iz Maribora in židu Pentlu iz Ormoža dolžan 3000 goldinarjev.⁴ Leta 1371. je bil Hugon porok svojima svakoma, bratoma Ulriku in Otonu iz Lichtensteina, ki sta dobila od Heidenrika iz Meissaua in Hanza iz Lichtensteina na posodo 600 funtov dunajskih penězov.⁵ On in Rudolf von Walsee sta bila leta 1380. poroka Henriku von Holzen, ki se je pri celjskem židu Hadšimu zadolžil za 370 goldinarjev.⁶ Leta 1382. dne 10. julija je Hugon obljubil Frančišku de Savorgnano, da zanj prevzame poroštvo za 2000 funtov.⁷

Omenim naj še, da je Hugon iz Devina dne 8. maja leta 1371. osvobodil nekega Aldrigeta desetini in davkov,⁸ dne 19. avgusta leta 1384. pa svojega služabnika Nikolaja Vanocija vseh davkov in tlake.⁹ — Svojemu ministerialu Frideriku von Toblach je dne 5. avgusta leta 1367. posodil 1100 mark beneških šilingov ter zato dobil v zastavo 70 kmetij in tri desetine.¹⁰ Za tega Friderika, ki je bil dvema celjskima židoma, Mušu in Kadšimu, dolžan neko svoto novcev, je Hugon poplačal te dolgove, kar je razvidno iz

¹ List. z dne 27. aprila leta 1388. v Državnem arhivu na Dunaju. — Eckenstein, nekdanji grad vzhodno od Velenja na Štajerskem. —

² List. z dne 12. marca leta 1390. v Državnem arhivu na Dunaju. —

³ List. z dne 29. sept. leta 1365. v Državnem arhivu na Dunaju. — Gradnica (Gradenegg) blizu Blatograda na Koroškem. — ⁴ Notizenblatt der kais. Akad. in Wien, I, 366, n. 160. — ⁵ List. z dne 29. sept. leta 1371. v Državnem arhivu na Dunaju. — Meissau na Dolenjem Avstrijskem severovzhodno od Kremsa. — ⁶ List. z dne 22. maja leta 1380. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List. z dne 10. julija leta 1382. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁸ List. z dne 8. maja leta 1371. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁹ List. z dne 19. avg. leta 1384. v Državnem arhivu na Dunaju. — ¹⁰ List. z dne 5. avg. leta 1367. v Drž. arhivu na Dunaju.

neke listine avstrijskega vojvoda Albrehta z dne 23. julija leta 1367.¹ — Hugon je podaril Marjeti Pirkerjevi, soprogi Andreja, sina Bernardovega iz Devina, za jutrnjo 60 mark beneških penězov. Nato je omenjeni Andrej dne 31. avgusta leta 1385. izjavil, da naj se ta svota povrne Hugonu, kadar bi on ali njegova soproga umrla.² — Med drugimi, ki so Hugonu kot vojaki služili, so bili tudi Herman iz Kellerberga in njegovi tovariši. Po Hugonovi smrti jim je Rudolf von Walsee, varuh njegovih otrok, dne 21. septembra leta 1396. plačal, kar so si zaslužili.³

V Devinu sta bila za časa Hugona VIII. dva gradova, Zgornji in Spodnji ali Mali, tudi Stari imenovan („von der nidern vest ze Dybein“, „de Duyno minori“, „von altem Tibein“, „de veteri Duyno“). Od Starega Devina so se do danes ohranile le razvaline. Ko se je dne 7. aprila leta 1385. Hugon VIII. mudil v Ljubljani, se je zaradi Spodnjega gradu v Devinu pogodil s Hanzom Frasom⁴ („Hanns der Vrazz“). Ta se je takrat odpovedal vsem terjatvam, katere bi mogel imeti on ali pa njegov rajnki oče Henrik Fras pri njem (pri Hugonu) zaradi Spodnjega gradu ali pa zaradi drugih stvari, kakor zaradi stavb, hiš, soli, solin, oljik ali pa zaradi hiše, v kateri je takrat prebival neki Elblein. Zato je pa dobil od Hugona 50 mark penězov

¹ Lichnowsky, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 652, n. 811. — ² List. z dne 31. avg. leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ³ List. z dne 21. sept. leta 1393. v Državnem arhivu na Dunaju. — Kellerberg je jugovzhodno od Paterniona na Koroškem. — ⁴ Bilo je več Frasov, ki so bivali v Starem Devinu. V neki listini z dne 28. aprila leta 1338. se omenja Anzil Vraz iz Starega Devina, ki je bil za pričo, ko je oglejski patriarh Bertrand dal notarju Dominiku iz Milj nekoliko kmetij v Premu in Slavinji v fevd. (Izvestja Mur. dr., IX, 205.) Leta 1358. se omenja Lenart Fras iz Starega Devina („von Leonhardten Frassi von altem Tibein“), ki je bil porok za Ulrika iz Rihemberga nasproti Tomanu iz Št. Vida zaradi 40 mark šilingov. (Cod. B 534, f. 351.) Isti Lenart se imenuje v neki listini z dne 12. februarja leta 1359. Takrat je Ulrik, sin rajnkega Diethalma iz Rihemberga, pooblastil Štefana iz Rihemberga ter Lenarta, sina Anzela Frasa iz Malega Devina („Leonardum filium domini Anzeli Vraxii de Duyno minori“), da bi zanj poterjala neki znesek od Beneške vlade. (Sardagna v Archivio Veneto, XV, 163.)

beneških šilingov, potem pa v fevd tri kmetije pri Sv. Ulriku,¹ izmed katerih je eno obdeloval Ivan („Yban“), drugo Jurij Damik, tretjo pa Lukman, ter eno kmetijo v vasi Trnovici,² katero je obdeloval Tomec, Razen Hanza Frasa sta listino pečatila tudi Albreht Fūxel, takratni grajski grof v Devinu, in pa neki Enderlein iz Devina.³

Dne 11. septembra leta 1390. je Hugon VIII. iz Devina napravil oporoko. Postavil je svojega svaka Rudolfa von Walsee, deželnega maršala na Avstrijskem, za varuha svojih otrok ter mu izročil vse gradove, posestva in zemlje, katere naj oskrbuje tako dolgo, dokler ne postanejo njegovi (Hugonovi) otroci polnoletni.⁴ Kmalu potem je umrl. Zapustil je dva sina. Rajnprehta in Hugona, ter dve hčeri, Katarino in Ano.

4. Zadnji člani.

Ko je Hugon VIII. iz Devina umrl, je Rudolf von Walsee prevzel varuštvo čez njegove otroke. Vsled njegove prošnje je avstrijski vojvoda Albreht dne 23. septembra leta 1391. dovolil, da naj imata sinova rajnkega Hugona do svoje polnoletnosti tiste fevde, katere moreta sama sprejeti.⁵

Med Rudolfom von Walsee in Ano, vdovo po rajnkem Hugonu, je prišlo do preprirov. Dne 21. januarja leta 1393. sta se pogodila tako, da naj med njima razsodi freisinški škof Bertold.⁶ Dva dni pozneje je Rudolf sklenil z Ano pogodbo tako, da jej je do njene smrti prepustil užitek od grajskih dohodkov v Konjicah, Freudenbergu, Statenbregu in Ivnici. Kadar bi umrla, naj dobe ta užitek njeni otroci.⁷ Vdova Ana je dobila od Šentpavelskega samostana v zastavo grad Marenberg. Leta 1396. dne 19. marca je avstrijski vojvoda Viljem dovolil Ulriku von Walsee, da sme rešiti omenjeni grad.⁸ Leta 1396. je vdova Ana umrla.

¹ Vas Sv. Ulrik je sedanja vas Samatorca vzhodno od Nabrežine, kjer je ondotna cerkev posvečena sv. Ulriku. — ² Trnovica, vas blizu Samatorce. — ³ List. z dne 7. aprila leta 1385. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁴ List. z dne 11. sept. leta 1390. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁵ Lichnowsky, Gesch. d. H. Habsburg, IV^b, 783, n. 2257. —

⁶ List. z dne 21. januarja leta 1393. v Državnem arhivu na Dunaju. — ⁷ List. z dne 23. januarja leta 1393. v Državnem arhivu na Dunaju. —

⁸ List. z dne 19. marca leta 1396. v Državnem arhivu na Dunaju.

Povedal sem že, da je avstrijski vojvoda Leopold III. leta 1381. zastavil Hugonu VIII. iz Devina Guštanj na Koroškem. Po Hugonovi smrti je Ivan iz Loke, pisar Rudolfa von Walsee, rešil z dovoljenjem vojvoda Albrehta zastavljena posestva od otrok rečenega Hugona. Vojvoda je nato dovolil, da naj bodo dotična posestva zastavljena imenovanemu Ivanu in njegovi sestri Ivani.¹ Z dovoljenjem vojvoda Albrehta je Rudolf kot varuh otrok rajnkega Hugona iz Devina odstopil gradova Završje in Vranje ter vas Brest v Istri, ki so bili omenjenim otrokom zastavljeni, Miksu iz Kozljaka, oskrbniku v Trstu.²

Eden izmed sinov Hugona VIII. iz Devina se je zval Rajnpreht. Brez dvoma je bil leta 1399. že mrtev. Spominja se ga neka listina z dne 3. januarja leta 1402., ko je avstrijski vojvoda Viljem razsodil med šentpavelskim opatom Ulrikom in Rudolfom von Walsee prvemu na korist o posestvih pri Mariboru, katera je samostan prepustil Hugonu iz Devina in njegovemu rajnkemu sinu Rajnprehtu do njune smrti.³

Enemu sinu Hugona VIII. iz Devina je bilo Hugon ime. Omenja se v neki listini z dne 14. maja leta 1397. Takrat je avstrijski vojvoda Viljem ukazal Rudolfu von Walsee in Hugonu iz Devina ali pa tistemu, ki bi bil oskrbnik v Slovenjem Gradcu, da naj varuje župnika Gerlacha Muntleina pri cerkvi sv. Martina pri Slovenjem Gradcu ter župnika Weisenda Muntleina pri sv. Pankraciju v Slovenjem Gradcu v vseh njihovih pravicah in svoboščinah, katere je rečenima cerkvama podelil njegov oče Leopold III.⁴ Imenovani Hugon je bil zadnji moški član te rodovine ter je umrl leta 1399. Nato je njegov sorodnik Rudolf von Walsee prosil avstrijskega vojvoda Viljema, da bi smel rabiti grb nekdanjih devinskih gospodov, kar mu je vojvoda dne 10. oktobra rečenega leta obljubil.⁵

¹ Lichnowsky, *Gesch. d. H. Habsburg*, IV^b, 814, n. 88. — ² *No-tizenblatt, der kais. Akad. in Wien*, I, 378, n. 224. — ³ Krones, *Urk. zur Gesch. des Landesfürstent.*, 99, n. 413. — ⁴ Krones, *Urk. zur Gesch. des Landesfürstent.*, 92, n. 377. — ⁵ *List. z dne 10. okt. leta 1399. v Dr-žavnem arhivu Dunaju: na „... wie daz yeczunt sein oheim Hēwgel von*

Ena izmed hčera Hugona VIII. iz Devina se je zvala Katarina. Postala je soproga Leutolda iz Meissaua ter mu prinesla 4000 goldinarjev dote. Ta jej je nato dne 29. septembra leta 1400. pripisal 6000 goldinarjev.¹ Imenovani Leutold je sklenil v imenu svoje soproge z Rudolfom von Walsee neko pogodbo zaradi gradu v Ivnici, katerega naj bi rečeni Rudolf obdržal do svoje smrti. Nato naj bi polovico gradu dobila Leutoldova soproga, drugo pa njena sestra Ana (ki je bila omožena z omenjenim Rudolfom).² To pogodbo je dne 3. decembra leta 1401. potrdil vojvoda Viljem.³ Leta 1404. je bila Katarina že vdova.⁴ Omožila se je nato z Rajnprehtom von Walsee ter mu za doto prinesla med drugim polovico gradu v Ivnici, kar dokazuje neka listina avstrijskega vojvoda Viljema z dne 6. julija leta 1406.⁵ Tudi mu je prinesla 4000 goldinarjev dote, katere so z dovoljenjem vojvoda Albrehta zagotovili na gradu Vojniku, kar je razvidno iz neke listine z dne 21. decembra leta 1412.⁶ Nadvojvoda Ernest je dne 27. januarja leta 1418. potrdil kot deželni gospod Štajerskega njeno volilo, s katerim je zapustila svojemu soprogu Rajnprehtu trg Ivnico.⁷

Ana, druga hči Hugona VIII. iz Devina, se je omožila z Eberhardom von Kapellen.⁸ Imela je 4000 goldinarjev dote, a sprog jej je dne 16. februarja leta 1404. pripisal 6000 goldinarjev ter jej to svoto zagotovil na gradu Steierecku,⁹ kar je dne 28. junija istega leta potrdil pasovski škof Jurij kot fevdni gospod rečenega gradu.¹⁰ Dne 5. avgusta leta 1403. je omenjena Ana izrekla nasproti bratom

Tybein, weilent Hawgen von Tybein sēligen sun, mit dem tode layder sey abgegangen". — ¹ List. z dne 26. oktobra leta 1400. v Državnem arhivu na Dunaju — ² Tu čitamo, da je bila Ana leta 1401. omožena z Rudolfom von Walsee. Dve leti pozneje se je Ana omožila z Eberhardom von Kapellen, čeprav je bil imenovani Rudolf, ki je umrl še le leta 1405., še živ Morda se v teku časa dobi kaka listina, ki nam razjasni to zadevo. — ³ Notizenblatt der kais. Akad. in Wien, II, 305. — ⁴ List. z dne 14. sept. leta 1404. v Državnem arhivu na Dunaju — ⁵ Notizenblatt, I, 381, n. 241. — ⁶ Notizenblatt, II, 10, n. 256. — ⁷ Notizenblatt, II, 309. — ⁸ Kapellen na Gorenjem Avstrijskem. — ⁹ List. z dne 16. febr. leta 1404. v Državnem arhivu na Dunaju. — ¹⁰ List. z dne 28. junija v Državnem arhivu na Dunaju.

Rudolfu, Rajnprehtu in Frideriku von Walsee, da se odreka vsem zahtevam do zapuščine svojega očeta razen tega, kar ima od njih dobiti.¹ Ko je okoli leta 1406. umrla, je zapustila to, kar je dobila po svoji materi, namreč svoj delež na gradovih v Konjicah, Freudenbergu in Statenbregu svoji sestri Katarini in njenemu soprogu.² Tako so vsa posestva, katera so imeli Devinci, dobili gospodje von Walsee kot njih sorodniki. Dobili so gradove Devin, Prem, Senožeče, Gotnik, Lupoglavo pri Roču, Kastav, Moščenice, Veprinac, Pazin in Reko v Istri in na Krasu, Goriče pri Medvodah in Novi grad pri Kokri na Gorenjskem, Slovenji Gradec, Marenberg in grad Maribor na Štajerskem ter Pliberk na Koroškem.

¹ Notizenblatt, I, 380, n. 235. — ² Doblinger, Die Herren von Walsee. (Archiv f. österr. Gesch., XCV, 395.)

Rodovnik devinskih gospodov.

Diethalm

1139.

Štefan I.

1166, 1188.

sa. Adelmuda

Konon 1188, 1206.	Odalskalk 1188, 1249, † pr. 1252.	Henrik I. 1188.	Hugon I. 1188, 1224.
	Biakvin 1249, 1252. sa. hči Ulrika iz Rihemberga	Rudolf I. 1252, 1263. Hugon II. 1252, 1308.	Ulrik I. 1249.
			Štefan II. 1252.

Rudolf II. 1296, 1359.	Hugon III. 1297, 1347. sa. 1. Ma- tilda, 1297. sa. 2. Stili- hija, 1334, 1380.	Jurij 1311, 1343. sa. Kata- rina iz Ptuja, vdruživ omogućena s Hertnidom iz Vivšnika	Henrik II. 1274, 1301, † pr. 1308.	Ivan 1337.	Gerka 1308.	Hugec (Hugon IV) 1336, 1343, † 1344.
---------------------------	--	--	---------------------------------------	---------------	----------------	--

Hugon VI. 1312.	Rudolf III. 1348.	Hugon VIII. 1354, † 1390. sa. 1. Marjeta iz Vivšnika, 1354. sa. 2. Ana iz Walsee, † pr. 1373. sa. 3. Ana iz Viltuša, 1375, 1396.	Nasinguerra 1312, 1314.	Hugon VII. 1314.	Hugon V. 1344, 1345.
--------------------	----------------------	---	----------------------------	---------------------	-------------------------

Rajnpreht 1390.	Hugon IX. 1397, † 1399.	Katarina 1400, 1418. s. 1. Leutold iz Meissau. s. 2. Rajnpreht iz Walsee.	Ana 1404, † c. 1406. s. Eberhard v. Kapellen.
--------------------	----------------------------	--	--

Résumé. L'auteur traite l'histoire de la famille seigneuriale de Devin (Duino, château situé sur le bord septentrional de l'Adriatique) du commencement du 12e siècle jusqu'à la fin du 14e et s'occupe surtout des rapports de ces seigneurs avec les comtes de Gorice et de leurs luttes séculaires avec les patriarches d'Aquilée. Le personnage le plus marquant de la famille était Hugues VIII, partisan fidèle des Habsbourg. Après la mort du dernier descendant de la famille en l'an 1399, les vastes possessions seigneuriales dans le Carse, la Carniole, la Styrie et la Carinthie passaient à la famille de Walsee.